

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystyön suuntautumisvaihtoehto

Viivi Hertz

Päivähoito 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukena

Tiivistelmä

Viivi Hertz

Päivähoito 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukena, 44 sivua, 6 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Hoitotyön koulutusohjelma

Terveystieteiden suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyö 2013

Ohjaaja: lehtori Mervi Patosuo, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millainen on leikki-ikäinen eli noin nelivuotias lapsi, ja erityisesti poika, ja mikä on päivähoiton merkitys 4-vuotiaan pojan kehityksen tukemisessa. Tavoitteena oli selvittää, millaisia ajatuksia ja mietteitä päiväkodin henkilökunnalla oli 4-vuotiaasta pojasta ja kuinka päiväkodissa tuetaan tämänikäisen pojan kehitystä ja miten samanikäiset tytöt eroavat samanikäisistä pojista. Opinnäytetyössä käsitellään leikki-ikäisen pojan kehityksen osa-alueita, sukupuoli-identiteetin kehittymistä sekä sitä millainen asiakassuhde lastenneuvoloilla on tämänikäiseen lapseen.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja aineiston analyysi toteutettiin induktiivisesti. Lähtökohtana oli saada tietoa siitä kuinka päiväkodissa tuetaan leikki-ikäisen lapsen kehitystä ja kuinka lastenneuvolan ja päivähoiton välinen yhteistyö onnistuu. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin avoin kysely, koska haluttiin verrata 4-vuotiaiden kanssa työskentelevien hoitajien ajatuksia ja mielipiteitä kirjallisuudesta löytyneisiin lähteisiin. Kyselyyn vastanneiden päiväkodin hoitajien antamat vastaukset ovat vain kyseisten henkilöiden subjektiivisia mielipiteitä, mutta ovat samansuuntaisia kuin opinnäytetyössä käytetyissä lähteissä on kerrottu.

Tytöt ja pojat ovat erilaisia niin fyysisesti, psyykkisesti kuin sosiaalisestikin. Leikillä on suuri merkitys pienen lapsen elämässä. Leikki on tärkeä osa lapsen motoristen taitojen kehityksessä, sillä se antaa lapselle valmiuksia toteuttaa itseään haluamallaan tavallaan. Päiväkotien varhaiskasvatuksessa mainittiin pyrkimys sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Myös opinnäytetyöhöni kyselyyn vastanneessa päiväkodissa tämä pyrkimys mainittiin. Käytännön toiminnassa tässäkin päiväkodissa huomioitiin erilaisin menetelmin sekä tietoisesti että tiedostamatta tyttöjen ja poikien erot. Leikki-ikäisen lapsen kehityksen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää lapsen selviytymiselle, olipa hän sitten poika tai tyttö.

Vanhemmat, päivähoito ja lastenneuvola toimivat moniammatillisessa yhteistyössä toistensa kanssa. Tämä yhteistyö edellyttää luottamuksellista suhdetta jokaisen osapuolen välillä. Päiväkodin hoitajien vastauksissa tuli ilmi, että yhteistyö lastenneuvolan ja päivähoiton välillä on todella tärkeää.

Avainsanat: leikki-ikäinen, 4-vuotias poika, kehityksen tukeminen, päivähoito

Abstract

Viivi Hertz

Day care as support for 4 year old boys, 44 pages, 6 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta, Finland

Degree Programme in Nursing

Bachelor's Thesis 2013

Instructor: Senior Lecturer Mervi Patosuo, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to find out what kind of child the four year old is, especially boys, and what influence the support from day care has on their development. The objective was also to find out what kinds of thoughts day care personnel had about 4 year old boys, and whether or not there was a difference with 4 year old girls. The thesis report deals with the areas of development in 4 year old boys, in the development of sexual identity, and in finding out about the customer relationship between the children's clinic and 4 year old children.

This thesis was produced as qualitative research. The data was collected using an open questionnaire for the caregivers of 4 year olds in day care centres. The opinions and thoughts found in the answers to the questionnaires were compared to those found in professional literature. The answers were analysed using inductive content analysis.

Girls and boys are different physically, mentally and socially. Play is important in the child's life, and contributes to the development of motor skills. The day care workers brought up that they were sensitive to the importance of play in a small child's life. In day care early childhood education was mentioned the need to strive for gender sensitivity. Also, the day cares that responded to the questionnaires were aware of this need. In practical action at this day care they had paid attention to different methods both knowingly and unconsciously to address the difference between girls and boys. Supporting play-aged children's progress is most valuable to the child's survival regardless of gender.

Parents, day care and child health centres operate in multiprofessional cooperation with each other. This cooperation requires confidential relationships. Day care staff answers came revealed that cooperation between child health centre and day care is really important.

Keywords: Play-aged, 4 year old boys , supporting progress, day care

SISÄLTÖ

1 Johdanto	5
2 Leikki-ikäinen lapsi	6
2.1 Leikki lapsen kehityksen tukena	7
2.2 Virikkeiden merkitys lapsen kehitykselle	9
3 Kasvun ja kehityksen osa-alueet	11
3.1 Fyysinen kehitys	12
3.2 Psyykinen kehitys	13
3.3 Sosiaalinen kehitys	15
4 Lapsesta pojaksi	16
4.1 Sosiaalinen sukupuoli ja sen kehittyminen	17
4.2 Tyttöjen ja poikien kehityksen erot	18
5 Päivähoito poikien kehityksen tukena	21
6 Lastenneuvola lapsiperheen tukena	24
6.1 Laaja terveystarkastus	24
6.2 Terveystarkastajan rooli	26
7 Opinnäytetyön tarkoitus	27
8 Opinnäytetyön toteutus	28
8.1 Eettiset kysymykset ja luvat	28
8.2 Tutkimustyyppi, kohderyhmä ja aineistonkeruu	28
8.3 Aineiston analysointi	30
9 Opinnäytetyön tulokset	31
9.1 Nelivuotias poika päivähoitohenkilökunnan näkökulmasta	31
9.2 Nelivuotiaan pojan kehityksen tukeminen päivähoidossa	32
9.3 Nelivuotiaiden tyttöjen ja poikien tukemisen erot	33
9.4 Yhteistyö päivähoidon ja lastenneuvolan välillä	34
10 Johtopäätökset ja pohdinta	35
10.1 Tulosten pohdinta	36
10.2 Itsearviointi	38
10.3 Jatkotutkimusidea	40
LÄHTEET	42

LIITTEET

Liite 1 Saate

Liite 2 Kyselylomake

Liite 3 Neuvolan 4-vuotistarkastuslomake

Liite 4 Aineiston analyysimalli

Liite 5 Opinnäytetyön tutkimuslupahakemus Kasvatus- ja opetustoimi

Liite 6 Tutkimuslupapäätös

1 Johdanto

Mistä on pienet tytöt tehty, mistä on pienet tytöt tehty?

Sokerista kukkasista inkivääristä kanelista;

Niistä on pienet tytöt tehty!

Mistä on pienet pojat tehty, mistä on pienet pojat tehty?

Etanoista sammakoista koiranhännän tupsukoista;

Niistä on pienet pojat tehty!

Kuten tässä vanhassa lorussa kerrotaan, tytöt ja pojat ovat erilaisia. Erilaisia fyysisesti, mutta myös psyykkisesti ja sosiaalisesti. Viime aikoina on herätty pohtimaan näitä tyttöjen ja poikien välisiä eroavaisuuksia: kuinka paljon ne ovat todella syntymästä saakka olevia ominaisuuksia ja kuinka paljon kasvatuksella aikaansaatuja? Päiväkotien varhaiskasvatuksessa mainitaan pyrkimys sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Käytännön toiminnassa tyttöjen ja poikien eroavaisuudet otetaan kuitenkin huomioon erilaisin menetelmin sekä tietoisesti että varmasti osittain myös tiedostamatta. Näitä erilaisia kasvatuskäytäntöjä perustellaan usein lapsen, tytön tai pojan, kehityksen tukemisella. (MLL.)

Leikki-iässä lapsi alkaa kehittää käsitystä itsestään tyttönä tai poikana. Lapsi tarvitsee kasvaakseen ja kehittyäkseen häntä hoitavan aikuisen kotona, mutta myös päivähoidossa. Tämä on lapselle elinehto, joka turvaa sekä fyysisen että psyykkisen selviytymisen. Lapsen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kehitys etenevät samanaikaisesti kiinteässä vuorovaikutuksessa toisiinsa. Arkielämän perustoimintojen oppiminen on lapsen varhaiskehityksen keskeinen tehtävä. Tämä edellyttää monenlaisten taitojen muodostumisen. Kun lapsen muistiin kertyy tietoa ympäristöstä, erilaisista tunnekokemuksista, niin toiminnan luonne alkaa muuttua. Varhaiset kokemukset kytkeytyvät vuorovaikutukseen aikuisen kanssa tallentumalla lapsen muistiin. Näiden seikkojen vuoksi varhaiskasvatuksen toiminnalla kotikasvatuksen ohella on erittäin suuri merkitys lapsen kehitykselle ja tämän kehityksen tukeminen on ehdottoman tärkeää. Mutta kuinka erilaista/samanlaista on kehityksen tukeminen nelivuotiaalla

pojalla verrattuna samanikäiseen tyttöön ja kuinka kehityksen tukeminen tapahtuu käytännössä? (Vilén, Vihunen, Vartiainen, Siven, Neuvonen & Kurvinen 2008, 132.)

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan sitä millainen on leikki-ikäinen eli noin nelivuotias lapsi ja erityisesti poika. Opinnäytetyössäni kerrotaan leikki-ikäisten poikien kehityksen osa-alueista, sukupuoli-identiteetin kehittymisestä sekä siitä, millainen asiakassuhde lastenneuvoloilla on tämänikäiseen lapseen. Työssäni tutkin myös, millainen on 4-vuotias poika eri kehityksen osa-alueilla, ja pohdin, kuinka tämänikäiset pojat eroavat samanikäisistä tytöistä. Tarkoituksena oli selvittää, myös millaisia ajatuksia ja mielteitä päiväkodin henkilökunnalla oli 4-vuotiaasta pojasta ja miten päiväkodissa tuetaan tämänikäisen lapsen kehitystä sekä kuinka yhteistyö ja tiedottaminen onnistuvat päivähoidon ja lastenneuvolan välillä.

Kartoituksen halusin tehdä päiväkodin hoitohenkilökunnalle leikki-ikäisen pojan kehityksestä, koska päivähoidon on varhaiskasvatuksen keskeinen toteuttaja. Lapsiryhmässä työskentelevällä kasvattajalla on parasta tietoa lapsen kehityksestä, tukemisesta ja toteutuksesta päivähoidossa. Näin ollen tein luottamuksellisen kyselyn avoimin kysymyksin päiväkodin 5 hoitajalle. (Liite 2)

Tulevana terveydenhoitajana saatan olla työssä neuvolassa, joissa tehdään laajoja terveystarkastuksia 4-vuotiaille lapsille, joten neuvolan ja päivähoidon yhteistyö on avainasemassa. Terveystarkastajan on oltava perillä leikki-ikäisen lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kehityksestä, ja hän on taho, jolta ensimmäiseksi kysytään apua.

2 Leikki-ikäinen lapsi

Leikki-ikäällä tarkoitetaan Nykysuomen sanakirjan mukaan lasten kouluikää edeltävää kehityskautta, suunnilleen ikävuosia 2-6, jolloin lapset käyttävät suurimman osan ajastaan leikkimiseen (Nykysuomen sanakirja 1996, 102). Leikki-ikä on vauvaikää seuraava ikäkausi. Leikki-ikäiseksi määritellään lapsi,

joka osaa jo kävellä ja puhua, täten katsotaan leikki-ikä alkavan 3-4 -vuotiaana. Leikki kehittää lapsen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia taitoja. Pieni leikki-ikäinen on oppimisen mestari. Leikki-ikässä lapsi oppii monia uusia taitoja ja saa valmiuden koulunkäyntiin. (Koistinen, Ruuskanen & Surakka 2009.)

Leikki-ikässä lapsi kehittää kyvyn hallita itseään motorisesti. Älyllisiin taitoihin luetaan oppiminen, muisti, ajattelu ja päättely. Ne ovat perustana ihmisen ja ympäristön älylliselle vuorovaikutukselle. (Einon 1999, 112.) Oppimiskyky perustuu useisiin tekijöihin. Jotkut tekijät ovat olemassa jo ennen syntymää, toiset hankitaan ensimmäisten kuukausien ja vuosien aikana. Leikki-ikäinen lapsi oppii suurimman osan asioista joko jäljittelemällä muita ihmisiä tai saamalla itse opetusta. (Einon 1999, 118-119.)

Varhaisessa leikki-ikässä kehittyvät fyysiset valmiudet ovat tukena perustaidoille kuten eri nopeuksilla kävelylle ja kyykystä ylösnousulle ilman tukea. Nämä vaativat täydellistä tasapainoa, kykyä selviytyä erilaisissa maastoissa, nopeuden säätelyä, pysähtymistä ja liikkeelle lähtöä sekä yhden toiminnan tekemistä samaa aikaan. Leikkimällä lapsi ymmärtää, että leikki on hänen kehitystasoonsa soveltuvaa. Leikki-ikäiset lapset pystyvät suunnittelemaan nämä toiminnot jo etukäteen. Kehittynyt tasapaino- ja koordinaatiokyky sekä vilkkaus hallitsevat lapsen toimia. (Einon, 1999, 36-37; Murphy 2010, 108-109.)

2.1 Leikki lapsen kehityksen tukena

Leikki on olennainen osa lapsen kehitystä. Leikki-ikäisen lapsen päivittäiseen olemiseen kuuluu leikki. Leikkimiseen lapsella on pakonomainen tarve ja leikki onkin yleismaailmallinen ilmiö. (Koistinen ym. 2009, 69.) Leikki on lapsen tapa elää, kaikki tehdään tässä iässä spontaanisti ja iloisesti. Lapsen kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen sekä minäkuvan kehitys tulee esiin leikeissä. Leikkimiseen liittyy olennaisesti myös liikkuminen. Liikkumisen perustaitojen harjoitteluvaihe, omien kykyjen harjaantuminen ja sosiaalisten taitojen oppiminen, ovat vahvimmillaan leikki-ikässä eli n. kaksivuotiaasta kuusivuotiaaseen. (Dunderfelt 2011, 78-79.)

Näiden vuosien aikana lapsi oppii käyttämään lihaksiaan monipuolisesti arkipäivän askareissa. Oppiminen vaatii harjoittelua ja leikki on lapsen

luontainen liikkumisen harjoittelun väline. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 84.) Fyysinen kehitys mahdollistaa ympäristön tutkimisen. Leikki-ikäisen karkeamotoriikka eli kehon suurten lihasten liikkeiden säätely kehittyy. Tasapainon parantuessa lapsi oppii kävelemään ja kiipeämään. Lapsen jokainen kehitysaskel vaikuttaa vanhempana vanhemmuuden tasapainoon. Yksi vanhemmuuden tärkeimmistä haasteista on asettaa lapselle turvalliset rajat. Rajojen asettaminen ei kuitenkaan ole aina helppoa, jos lapsi on esim. kovin vaativa ja lujatahtoinen. (Anttila, Eronen, Kallio, Kanninen, Kauppinen, Paavilainen & Salo 2005, 71.)

Neljävuotiaalla lapsella on liikunnallisia vaatimuksia, mutta niissä esiintyy vielä lievää karkeutta ja harkitsemattomuutta. Avaruudellinen hahmottaminen, kuten tilan, etäisyyksien ja suuntien tajuaminen kehittyy hitaasti. Varhaisilla liikuntakokemuksilla tuetaan avaruudellisen hahmottamisen kehitystä. Nämä lapset, joiden motorinen kehitys viivästyy esim. liikuntavamman vuoksi, oppivat avaruudellisen hahmottamisen ikätovereitaan hitaammin. Leikki-ikänsä loppuun mennessä lapsi hallitsee oppimiaan liikkeitä hyvin. (Anttila ym. 2005, 74.)

Parantuneiden fyysisten kykyjen vuoksi lapsi haluaa juosta ja kiipeillä kaikkialla. Leikki-ikäisellä lapsella ei ole vielä suurta tarvetta alkaa harrastaa mitään ohjattua harrastusta, vaan leikki on lapsen harrastus. 4-vuotias nauttii samanikäisten lasten seurasta, muiden lasten kanssa leikkiminen opettaa lasta toimimaan muiden lasten kanssa. Lapsen leikin kehitys etenee vaiheittain. Aluksi lapsi leikkii yksin ja kokeilee kykyjään ja taitojaan. Yksinleikistä siirtyään rinnakkaisleikkiin, jossa lapsi kuitenkin keskittyy vielä omaan leikkiinsä. Vähitellen lapsi siirtyy yhteisleikkiin ja sitä kautta yhteistoimintaan – pelit, leikit ja säännöt. (Helenius 1993; Lehtovirta, Huusari, Peltola & Tattari 1997, 155; MLL.)

4-5-vuotiaan lapsen vastavuoroisuus kehittyy. Tämänikäiselle lapselle lelujen jakaminen, muiden huomioon ottaminen ja vuoron odottaminen alkavat olla jo helpompaa kuin varhaisvuosina. Leikki opettaa lapselle tärkeitä taitoja. He oppivat leikkiessään jakamaan tavarat toisten kanssa, odottamaan vuoroaan, ilmaisemaan toiveitaan sekä huomioimaan toisten toiveita. Lapsi nauttii samanikäisten lasten seurasta ja ystävyysuhteet alkavat olla melko kestäviä. Tässä ikävaiheessa leikkikaverit ovat olennaisen tärkeitä. Lapset saattavatkin

varata leikkikaverin jo aamulla tullessaan päiväkotiin. (Koistinen ym. 2009, 67; MLL.)

Leikki on silta lapsen ja hänen ympäristönsä välillä. Leikin avulla lapsi tutustuu ympäristöönsä ja elämän ilmiöihin. Erityinen merkitys leikillä on käsitellä lapsen tunne-elämää, lapsi leikkii sitä, mitä on kokenut. Leikkiessään lapsi purkaa pelkonsa, ahdistuksensa, jännityksensä, aggressionsa, ilonsa, mielihyvänsä ja toiveensa. Kun lapsi käsittelee kokemuksiaan, on hänen helpompi hallita niitä. Pelko on hetkellinen tunne, jonka lapsi kokee ollessaan turvaton. Pelko häviää, kun pelkoa aiheuttava asia katoaa näköpiiristä tai kun vanhempi tulee lapsen turvaksi. (Helenius 1993, 75; Litja & Oinonen 2000, 67-68; Nurmiraanta, Leppämäki & Horppu 2011, 59.) Leikki-ikäiset lapset leikkivät mielellään koti- ja roolileikkejä sekä rakentavat yli kymmenen palan palapelejä ja legotornejä. Jotta leikkimisen ilo säilyisi, leikin on hyvä antaa pysyä leikkinä, asiana, jolloin lapsi saa ilmaista itseään ilman minkäänlaisia suorituspaineita ja tavoitteita. (MLL 2007, 18-19.)

2.2 Virikkeiden merkitys lapsen kehitykselle

Lapsi kehittyy hämmästyttävää vauhtia 2½- 5 ikävuoden välillä. Vanhemmat voivat edistää lapsensa kehitystä monella eri tavalla. Lapsi tarvitsee vanhempien kannustusta ja ohjausta itseluottamuksen vahvistamiseen, oppimisen tueksi ja ystävyssuhteiden solmimisen avuksi ikäistensä kanssa. Lapsi kohtaa päivittäin monia uusia asioita, haasteita ja pulmia. Se on luonnollinen osa lapsen kasvua. Kun lapsi saa vanhemmaltaan tarpeeksi kannustusta, tukea ja ohjausta, hänestä kehittyy vireä ja valoisa lapsi. Lapsi haluaa innokkaasti vaikuttaa päivittäin ympärillään olevaan elämään. Neljäviiisivuotiaana lapsi kiinnostuu puheen lisäksi myös kirjoitetusta kielestä ja ryhtyy ehkä tavailemaan ensimmäisiä kirjaimiaan. Näillä kielellisillä edistysaskelilla, yhä paranevilla liikunta- ja oppimiskyvyillä sekä sosiaalisilla taidoilla on tärkeä osuus lapsen kehitykseen. Näiden avulla lapsi kokee onnistumisen tunteen sekä innostaa tätä yrittämään ja kokeilemaan kaikenlaisia uusia juttuja. (Woolfson 2001, 6.)

Leikki-ikäiset lapset osaavat luoda käsillään kaikenlaista. He tarvitsevat mahdollisuuksia ja välineitä piirtämiseen, muovailuun ja askarteluun. Käsillä tekeminen on kehittäväintä silloin, kun aloite on lapsen ja ideat hänen omiaan. On tärkeää, että vanhemmat ovat kiinnostuneet lapsen tekemisistä. Tekeminen ja touhuaminen käsillä on tärkeää, ja siksi lapsen käden jälkeä ei tule korjata - ei edes sanoin. Vanhemmat harkitsevat, mitä antavat lapsen katsoa esim. tv:stä tai videoilta. Aikuisen tehtävä on rajoittaa lapsen uteliaisuutta ja haluamista. Vanhemmat pystyvät näin ollen erottamaan lapselle ohjelmien keinoteollisuuden oikeasta elämästä. Aikuisille tarkoitetut ohjelmat, jotka sisältävät väkivaltaa, levottomuutta ja aggressiivista käytöstä, voivat lisätä lapsen pelkotiloja. (MLL 2007, 7.) Leikeissään lapsi jäljittelee todellisuutta, sillä leikit opettavat heille monia asioita. Leikin avulla kieli ja ajattelu, etenkin mielikuvitus ja sosiaaliset taidot kehittyvät. Leikki toimii myös psyykkisen työn välineenä, jolloin lapsi työstää omia tunteitaan ja ongelmia (Vilkko-Riihelä & Laine 2005, 81).

Jo kaksi-kolmevuotiaiden leikeissä voi havaita selvästi sukupuolen suhteen valikoitunutta lelujen valintaa. Myös leikkitoveri valitaan yllättävän vahvasti sukupuolen perusteella; tytöt leikkivät tyttöjen kanssa ja pojat poikien. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 21-22.) Sukupuolirajojen rikkominen on lapselle hyväksi, koska leikki on ensiarvoisen tärkeä osa lapsen kehitystä. Lapsen kokemusmaailma kasvaa, kun hän saa leikkiä toisen sukupuolen leluilla. Leikin monipuolisuudesta on hyötyä niin pojille kuin tytöille. (Woolfson 2001, 31.)

Alle kuusivuotiaat tytöt ja pojat leikkivät melko samoja leikkejä. Hiljalleen, kun lapsi ymmärtää, että on olemassa tyttöjen leikit ja poikien leikit, heidän leikkinsä alkavat muuttua. Nelivuotiaat leikkivät mielellään kotileikkejä. He ovat myös innokkaita apulaisia kotiaskareissa. Sekä tytöissä että pojissa on paljon eroavaisuuksia ja sukupuoleen liittyviä ominaisuuksia. On olemassa tyttömäisiä poikia ja poikamaisia tyttöjä. Kaikki pojat eivät ole toiminnallisia eivätkä kaikki tytöt leiki hoivaleikkejä. Samassa perheessä voi olla hyvin erilaisia lapsia. Lapselle oman minuuden löytäminen on oleellista, ja vanhemman tulee kunnioittaa lapsen erilaisuutta. Vanhempien tulee hyväksyä ja kunnioittaa lastaan sellaisen kuin hän on. (MLL.)

3 Kasvun ja kehityksen osa-alueet

Lapsen kasvu ja kehitys ovat samanaikainen kokonaisuus, jonka osa-alueiden välillä on tiivis yhteys. Kasvulla tarkoitetaan ihmisen fyysistä muutosta tai edistymistä (esim. pituuskasvu). Fyysinen muutos on lähinnä perimän säätelemää. Lapsen elimistössä tapahtuu fyysisen kasvumuutoksen lisäksi myös erilaisia toiminnallisia muutoksia. Lapsen kehitys on perinteisesti jaettu fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Nämä osa-alueet kuvaavat kokonaisvaltaisesti kehityksen perustaa. Kun muutosta tapahtuu fyysisellä, psyykkisellä tai sosiaalisella osa-alueella, tapahtuu muutoksia myös muilla osa-alueilla. Kehitykseen vaikuttaa kolme eri tekijää: perimä/kypsyminen, ympäristö ja oma aktiivisuus. Lapsen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen kasvu, taitojen kehittyminen ja uuden oppiminen tuottavat leikki-ikäiselle iloa ja onnistumisen tunnetta. (Karling, Ojanen, Sívén, Vihunen & Vilén 2008; Vilén ym. 2008.)

Kaikissa elämänvaiheissa terveen kasvun ja kehityksen mahdollistumisen edellytyksenä on lapsen kehitystasoa ja tarpeita vastaava fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö. Kehitysmuutokset nojautuvat lapsen omaan kokemiseen, harjoitteluun ja keksimiseen. Kokonaisvaltaisen, iänmukaisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen perustana on lasta ainutkertaisena yksilönä rakastava, tukeva ja ymmärtävä aikuinen. (Halme 2008, 13-14.)

Kun lapsi tietää, että hän pystyy oppimaan, hän myös oppii. Jos lapsi ei luota omiin kykyihinsä, hän ei opi. Kukaan ei voi aina onnistua, mutta lapsi joka luottaa itseensä, yrittää myös parhaansa. Lapset oppivat toimimaan osana ryhmää ja yhteisöä. Leikkiessään lapset eivät pelkää matkia äidin ja isän elämää tai perheen koirana olemista. Näin ollen lapset kehittävät sosiaalisia taitojaan, jotka auttavat heitä toimimaan yhdessä muiden kanssa, aina päiväkodista tulevaan työpaikkaan. Leikin lomassa lapsi saattaa puhua yksin sekä äänтелеhtiä omaperäisesti. Lapsi pyrkii löytämään keinot ilmaista omia tunteitaan sekä oikean tavan puhua eri tilanteissa. (MLL.)

3.1 Fyysinen kehitys

Fyysisestä leikistä ja touhuamisesta tulee sosiaalisempaa ja moni-ilmeisempää lapsen varttuessa isommaksi. 4 -vuotias on villi vipeltäjä, joka kehittyi omaan yksilölliseen tahtiinsa. Lapsen paino lisääntyy keskimäärin vuodessa noin 3 kg ja pituutta tulee lisää 5-10 cm. (Muurinen & Surakka 2001, 46-47; Koistinen ym. 2009, 66-67.) Leikki-iässä lapsi kehittää kyvyn hallita itseään motorisesti. Hienomotoriikan ja näön kehittyessä lapsi pystyy hallitsemaan tarkkoja tekemisiä, kuten piirtämistä. Taitojen karttuessa lapsi pystyy esim. juoksemaan ja heittämään palloa samanaikaisesti. Suurin osa lapsista ottaa ensiaskeleensa viimeistään 18 kuukauden ikäisenä. Kun lapsi lähtee liikkeelle, kaikki muuttuu. Lapsen lihakset vahvistuvat ja luut luutuvat sekä liikkeitä hallitsevat osat aivoissa ovat kypsyneet. (Einon 1999, 12; Vilkkio-Riihelä & Laine 2005, 44-46.)

Nelivuotias on sekä innokas liikkuja että uhkarohkea. Hän kiipeilee, juoksee, painii, ottaa keinussa vauhtia sekä harjoittelee narulla hyppimistä, hiihtämistä, luistelua ja apupyörillä pyöräilyä ym. Lapsi on käsitaidollisesti kehittynyt, esim. hän osaa leikata kuvioita paperista saksilla, jäljentää mallista neliön ja kolmion sekä nimetä piirtämiään kuvia. (Muurinen & Surakka 2001, 46-48; Koistinen ym. 2009, 66-68.)

Äidinkielen hallinta on lapselle merkityksellistä monesta syystä. Kielen avulla lapsi jäsentää havaintomaailmaansa, tutustuu ympäristöönsä sekä hankkii ympäriltään tietoa. Kieli toimii myös käyttäytymisen säätelijänä, sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä tunteiden viestittäjänä. (Arajärvi 1999, 48-49; Lyytinen, Korkiakangas & Lyytinen 2006, 105.) Ensimmäisten sanojen jälkeen lapsen sanavarasto alkaa laajentua nopeasti. Samalla puhe kehittyy selkeämmäksi ja mukaan tulee 3-4 sanan lauseita niin, että puhe on selvästi ymmärrettävää, joskus myös takeltelevaa ja toistavaa. R ja S voivat vielä korvautua muilla äänneillä. Lapsi pystyy noudattamaan kaksiosaisia ohjeita, laskemaan vähintään kolmeen ja ymmärtää kysymyksiä. Hän osaa nimetä neljä pääväriä. Ero toden ja tarun välillä on epäselvää. (Hermanson 2007, 38; Koistinen ym. 2009, 66-67.)

3.2 Psyykkinen kehitys

Psyykkisellä kehityksellä tarkoitetaan mielensisäisiä toimintoja. Psyykkisiin perustoimintoihin kuuluvat tietoisuus, aistiminen, havaitseminen, tunteet, ajattelu, muisti ja oppiminen. Vaikka nämä ovat yksilön sisäisiä toimintoja, ne kehittyvät, kun ihminen toimii suhteessa ympäristöönsä. Psyykkinen kehitys jaetaan usein kolmeen eri osa-alueeseen: *persoonallisuuden kehitykseen, kognitiiviseen kehitykseen sekä motivaationaalisiin toimintoihin*. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 31-32.) Psyykkisen kehityksen katsotaan etenevän vaiheittain. Näille vaiheille ovat ominaisia erilaiset herkkyykskaudet, jolloin ihminen on erityisen altis tietyille vaikutuksille. (Vuorinen & Tuunala 1995, 21.)

Persoonallisuuden kehityksen peruskysymys on ihmisen kehittyminen elämänsä aikana omaksi ainutlaatuiseksi yksilöksi ja se miten hän sosiaalistuu yhteisön jäsenyyteen. Persoonallisuuteen liittyvät jokaisen henkilökohtaiset piirteet, jotka ovat erilaisia ja usein esiintyviä inhimillisiä ominaisuuksia. Persoonallisuus on kaikkea sitä, mikä jossakussa ihmisessä on pysyvää ja tunnusomaista (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 33). Siihen voidaankin katsoa kuuluvan monia asioita, kuten yksilön minuus, luonne, temperamentti, itsetunto, arvot ja asenteet. (Nurmiranta ym. 2011, 22.) Nelivuotias kokee olevansa "iso", eivätkä pikkulasten säännöt enää tehoa häneen. Mahtipontisesti itsevarmuutta puhkuva nelivuotias kaipaa kuitenkin selkeitä rajoja ja sääntöjä, hellyyttä ja sylittelyä. (Kahri 2003, 16.)

Kognitiivisella kehityksellä tarkoitetaan havaitsemiseen, ajatteluun, kieleen, muistiin ja oppimiseen liittyvää kehitystä (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 32). Laajasti ajatellen myös älykyys, luovuus ja viisaus luetaan kognitiivisiksi toiminnoiksi. Perimän ja ympäristön lisäksi lapsen kognitiiviseen kehitykseen vaikuttavat lapsen omat kiinnostukset ja aktiivisuus. Lapsi tutustuu ympäröivään maailmaan oppimalla, tutkimalla ja etsimällä. Hän suuntaa huomiotaan ja tekee havaintoja. Lapsen kognitiivista kehitystä tukevat vanhemman ja lapsen välinen myönteinen vuorovaikutus sekä lapsen saama emotionaalinen tuki. Sosiaalinen vuorovaikutus onkin erittäin keskeisessä asemassa kognitiivisen kehityksen perustana. (Karling ym. 2008, 134-137; Nurmiranta ym. 2011, 33-35.)

Persoonallisuuden ja kognitiivisen kehityksen rinnalla, kolmantena psyykkisen kehityksen alueena pidetään *motivaationaalisia toimintoja*. Tähän alueeseen kuuluvat motiivit ja emootiot. Emootiot eli tunteet tarkoittavat käsitteellistettyinä tunteenomaisia kokemuksia ja elämyksiä, kuten surua, pelkoa ja iloa. Tunnesävy, voimakkuus ja kesto ovat emootioiden perusominaisuuksia. Tunteiden ja motiivien kehitys on osa kokonaispersoonallisuuden kehitystä; pelottelua ja uhkailua ei kannata kasvatuksessa käyttää, sillä lapsella on muutenkin liioiteltuja ja normaaliin kehitykseen kuuluvia pelkotiloja. Eriasteiset ja -kestoiset pelot liittyvät juuri voimakkaisiin tunteisiin ja vilkkaaseen mielikuvitukseen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007; Tamminen 2009, 4-5.) Pieni lapsi ei tiedä osaavansa ajatella. Hänen täytyy oppia, että hänen ajatuksensa ja kokemuksensa ovat omalaatuisia. (Einon 2001, 110.)

Emotionaalinen kompetenssi kehittyy koko lapsuusiän. Kolmevuotiaan lapsen katsotaan osaavan tulkita toisten tunteita ja ymmärtää näiden tunteiden syitä ja seurauksia. Kolmevuotias osaa jo myös jollain tavalla selittää toisten käyttäytymistä. Aikuisen rooli on keskeinen tunteiden säätelyn kehityksessä. Tunteista tulisikin keskustella jo ihan pienten lasten kanssa. Päivähoidon kasvatusilmapiirillä ja lasten keskinäisellä vuorovaikutuksella on merkitystä tunteiden säätelyn kehityksessä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007 86-87; Nurmiraanta ym. 2011, 55-57.)

Lapsen kehitys 3-6-vuotiaana on tavattoman monivivahteinen. Primaari ajatusprosessi muuttuu sekundaariseksi, konkreetit asiat liittyvät abstrakteihin käsitteisiin. Syyn ja seurauksen laki, ajan tajuaminen, odottamisen taito, väärän ja oikean erottaminen alkavat hahmottua. Usein puhutaan uhmakaudesta, jonka merkitys psyykkiselle kehitykselle on merkittävä: kehittyminen on hyvin kokonaisvaltaista, ja siihen kuuluvat minän, sosiaalisuuden ja tunne-elämän kehitys. Lapsen psyykkinen kasvu on kuitenkin aina yksilöllistä. Henkisen kehityksen piirteet ja nopeus riippuvat lapsesta itsestään, hänen vuorovaikutus- ja ihmissuhteistaan, perheen elämäntavoista ja tunneilmapiiristä. Tunne-elämän kehitykseen kuuluu samaistuminen omaa sukupuolta olevaan vanhempaan ja ihastuminen toista sukupuolta olevaan. Lapsi kokee usein sisäisiä ristiriitoja ja

hänen tunteensa ovat suuria ja kuohuvia. (Arajärvi 1999, 22-23: Tamminen, 2009, 4-5.)

3.3 Sosiaalinen kehitys

Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre, ja pienelle lapselle sosiaalisuus on paras luonnon lahja. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan niitä valmiuksia, joilla lapsi pystyy arkipäivän tilanteissa ratkaisemaan ongelmia sekä saavuttamaan henkilökohtaisia päämääriään. Ne johtavat erilaisiin positiivisiin sosiaaliin tilanteisiin, esim. lapsi pyytää toista lasta leikkimään, joka myös suostuu kutsuun. Pyytäminen leikkimään edellyttää empatiakykyä eli taitoa tehdä havaintoja toisen tunteista, ajatuksista ja aikomuksista sekä arvioida että ennakoida oman toiminnan seuraamuksia. Nämä taidot myös kehittävät lapsen kognitiivisia taitoja, minäkuvaa ja asemaan ryhmässä. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2009, 54; Keltikangas-Järvinen 2010.)

Nelivuotias on hyvin itsenäinen ja riippumaton muista, hän opettelee tahtomista ja on "minä itse"- vaiheessa. Lapsi on aggressiivinen niin fyysisesti kuin verbaalisestikin ja opettelee tahtomista. Lapsella alkaa ns. uhmaikä 3-5 -vuotiaana, terveeseen kehitykseen kuuluu "ensimmäinen itsenäistymisvaihe". Uhmaan liittyvää käytöstä on monenlaista, toisilla se on jatkuvaa tai puuskittaista ja toisilla saattaa olla raivokkaita tunteenpurkauksia. Jos lapsi ei saa tahtoaan läpi, hän voi itkeä, lyödä tai heittäytyä lattialle. Rajojen koetteluun aikaan noin kahden ikävuoden tienoilla lapsi oppii pikkuhiljaa hillitsemään impulssejaan. (Muurinen & Surakka 2001, 48-49.)

4-5 –vuotiaiden leikeissä mielikuvitus on voimakkaimmillaan ja vilkkaimmillaan. Mielikuvitus kehittää lapsen ajattelua ja luovuutta. Nelivuotiaan mielikuvitusmaailma on hyvin vilkas, ja tämä näkyy usein lapsen peloissa ja leikeissä. Näin ollen lapsen on hyvin vaikea erottaa todellisuutta mielikuvituksesta. Leikin avulla lapsi käsittelee pahaa oloaan. Kolmen ikävuoden tienoilla opittu sukupuolisuus ja roolit siirtyvät nyt neljän ikävuoden tienoilla myös leikkeihin. Leikkiessään lapsi näyttelee erilaisia rooleja, hän saattaa leikkiä hetken palomiestä ja sen jälkeen eläintenhoitajaa. Omaksuessaan palomiehen roolin lapsi pyrkii selvittämään, miltä muiden

auttaminen tuntuu. Eläintarhanhoitajana hän pystyy harjoittelemaan vastuun kantamista ja muista huolehtimisesta. Roolileikki opettaa häntä ilmaisemaan tunteitaan ja tarpeitaan sekä näin ollen myös huomioimaan muiden tunteet ja tarpeet. (Muurinen & Surakka 2001, 49; Kahri 2003, 19; Koistinen ym. 2009, 67; MLL.)

Sukupuoli-identiteetin harjoittelu esiintyy prinsessa- ja sankarirooleissa, jotka korostavat sukupuolten välistä eroa. Leikeissä on pitkät ja monimutkaiset juonet, jotka ovat täynnä vaarallisia tapahtumia ja urotekoja. Leikeissään lapset käsittelevät mielikuvitustaan ja pelkojaan. Pelot ovat tänä ikä kautena hyvin yleisiä, koska lapsi ei ymmärrä syy-seuraussuhteita. (Anttila ym. 2005.)

Neljä vuotta täyttävät lapset ovat sosiaalisempia kuin aikaisemmin ja leikkivät enemmän ikätovereidensa kanssa. Leikin sisältö on monipuolista ja määrätietoisempaa. Roolit isä/äiti sekä lääkäroleikit ovat hyvin yleisiä. Roolileikit harjaannuttavat leikki-ikäisten lasten toimintaa sekä kehittävät näin myös lapsen omia vuorovaikutustaitoja sekä identiteettiä. Sosiaalinen kehitys on tärkeä osa oman identiteetin muodostumista. Leikkiessään lapsi harjaantuu molemmissa. (Koistinen ym. 2009, 67-68; Hermanson 2007, 90.)

Sosiaalinen sukupuoli kehittyy myös lapsen leikkiessä toisten lasten kanssa ja muodostaessa ystävyyssuhteita. Sosiaalisesti taitavat lapset ovat suosittuja kaveripiireissä. Heidän on helppo solmia kaverisuhteita ja ylläpitää niitä kahdenkeskisissä leikeissä sekä erilaisissa ryhmätilanteissa. Iän myötä lapsi pystyy paremmin hahmottamaan ympärillä tapahtuvat asiat ja kuvaamaan niitä kielellisesti. Ryhmässä lapsi kokee yhteenkuuluvuuden tunteen ja ymmärtää sosiaalisten suhteiden pysyvyyden. (MLL.)

4 Lapsesta pojaksi

Lapset muodostavat käsityksen itsestään tyttönä tai poikana. He alkavat hahmottaa oman sukupuolensa ja ymmärryksen siitä, että oma sukupuoli on pysyvä. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 16.) Merkittävimmät erot tyttöjen ja poikien välillä niin käytöksen, vaatteiden valinnassa kuin

leikitavoissakin tulevat esiin ennen kouluikää. Lapsen sukupuoli-identiteetin kehitykseen vaikuttavat mm. biologiset tekijät, sosiaaliset vaikutukset, mediasta tulevat vaikutteet sekä vanhemmilta opitut näkemykset. (Woolfson 2001, 30.)

4.1 Sosiaalinen sukupuoli ja sen kehittyminen

Sukupuoli-identiteetin kehittymisen ensimmäinen vaihe on saavutettu, kun lapsi tietää olevansa tyttö tai poika. Tällöin hän myös osaa luokitella toiset ihmiset naisiksi ja toiset miehiksi. Kun lapsi ymmärtää sukupuolen jatkuvuuden läpi elämän samanlaisena, on saavutettu toinen kehitysvaihe. Kolmas vaihe sukupuoli-identiteetin kehittämisessä on lapsen kyky ymmärtää sukupuolen pysyvyys huolimatta vaatetuksesta, hiusten pituudesta ym. ulkoisesta seikasta. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 19-20.)

Lapsilla on hyvinkin stereotyyppisiä käsityksiä sukupuolelle ominaisista piirteistä, toimista ja tavaroista jo kaksivuotiaana. Viisivuotiaana he osaavat luetella jo maskuliinisia ja feminiinisiä luonteenpiirteitä. Kuusivuotias yrittää jo hakea sääntöä siitä, miten tytöt ja pojat käyttäytyvät. Ohjeita tähän sääntöön hän saa televisio-ohjelmista, vanhempien käyttäytymisestä, päivähoidosta jne. Alkuun lapsi pyrkii noudattamaan näitä sääntöjä kirjaimellisesti. Maskuliiniset stereotypiat näyttävät kehittyvän aiemmin ja olevan voimakkaampia kuin feminiiniset stereotypiat. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 20-21.)

Sukupuoliroolit ovat ympäristöstä opittuja. Roolit muuttuvat iän myötä sekä ympäristön odotusten ja paineiden vaikutuksesta. Neljävuotiaat osaavat luetella helposti harrastuksia, työtehtäviä ja tavaroita, jotka yleensä liitetään joko mieheen tai naiseen. (Keskinen, Hopearuoho-Saajala, 1994, 17-18.) Yhteiskunnan sukupuolistereotypiat muovaavat lasten käyttäytymistä, vaikuttavat heidän kielenkäyttönsä sekä emotionaaliseen, motoriseen, älylliseen ja sosiaaliseen kehitykseen (Macmillan 2006, 6-7). Lapsi alkaa samaistua samaan sukupuoleen olevaan vanhempaansa 5-vuotiaana. Tytöt haluavat olla kuten äitinsä ja pojat haluavat olla kuten isänsä. Tunne-elämän kehitykseen kuuluu samaistuminen ja mallin ottaminen omasta vanhemmastaan. Useimpia neljävuotiaita kiinnostavat sukupuolierot ja vauvojen alkuperä. Lapset suhtautuvat alastomuuteen ja omaan vartaloon luontevasti.

Sukuelinten koskettelu käsin on yleistä, eikä sitä tule paheksua sillä, se kuuluu luonnollisena osana tämänikäisen lapsen kehitykseen. (Kahri 2003, 19; MLL.)

Kiinnostava piirre on myös se, että varhaisesta kouluiästä alkaen lasten on todettu kiinnittävän enemmän huomiota oman kuin vastakkaisen sukupuolen käyttäytymiseen. Kaiken kaikkiaan lasten voidaan havaita olevan tietoisia omasta ja toistensa sukupuolesta jo kaksivuotiaasta alkaen, mutta viisi-kuusivuotiaana sukupuolella alkaa olla jo vahvasti ja voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ohjaava vaikutus. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 21-22.) Identiteetti on sitä, miltä ihmisestä tuntuu: rooli siitä, miten hän toimii. Sukupuoli-identiteetti on osa lapsen minäkäsitystä. Vahva sukupuoli-identiteetti on tärkeää hyvinvoinnille, menestymiselle ja onnellisuudelle. Vaikka sukupuoli-identiteetti ja sukupuoliroolit ovat yhteydessä toisiinsa, ne eivät ole sama asia. (Einon 1999, 198-199.)

Tytöt osaavat toimia poikia paremmin ryhmissä, he antavat toisten leikkiä leluillaan, he riitelevät vähemmän, käyttäytyvät vähemmän aggressiivisesti ja hyväksyvät paremmin vanhempien asettamat rajat ja säännöt. Leikkiviä lapsia katsoessa huomaa nopeasti, että pojat pitävät toiminnallisista ja vauhdikkaista leikeistä, joissa otetaan toisistaan kontaktia sekä melutaan paljon. Tytöt taas pitävät hiljaisemmista ja hillitymmistä leikeistä, joissa pitää noudattaa sääntöjä ja vuorotella. Tytöt käyttäytyvät eri tavalla, kun huoneessa on poikia; poikien seurassa tytöt ovat vähemmät ulospäin suuntautuneita ja puhuvat hiljaisemmalla äänellä. (Woolfson 2001, 30-31.)

4.2 Tyttöjen ja poikien kehityksen erot

Ennen syntymää pojat ja tytöt eroavat toisistaan kehityksessään varsin vähäisesti. Syntymän jälkeen pojilla alkaa erittyä testosteronia, joka aiheuttaa aivojen ohjelmoitumisen pojan käyttäytymistä sääteleväksi. Lapsen synnyttyä myös vanhempien käyttäytymistä säätelee voimakkaasti syntyneen lapsen sukupuoli. Tyttöjen fyysinen kehitys on säännöllisempää ja selkeämmin ennustettavissa kuin poikien kehitys. Poikien aineenvaihdunta on nopeampaa kuin tyttöillä, mutta tyttöjen puolestaan sanotaan olevan kehittyneempiä hienomotoriikkaa vaativissa tehtävissä. Poikien motorisen toimeliaisuuden

biologiset edellytykset ovat keskimääräistä paremmat kuin tytöillä, mikä auttaa ymmärtämään poikien voimakkaan kiinnostuneisuuden motoriseen toimintaan. Tämä voi näkyä käytännössä esim. päiväkodissa, jossa tytöt usein malttavat paremmin istua paikallaan, kun taas pojat usein kokevat voimakasta liikkumisen tarvetta. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 28-30.)

Pojat liikkuvat tyttöjä enemmän paikasta A paikkaan B, onpa liikuntatapa sitten mikä tahansa. Pojat ovat syntymästään saakka tyttöjä innokkaampia tutkimaan ympäristöään. Pojat ovat jo vauvoina fyysisesti vahvempia kuin tytöt. Makuultaan he nostavat päätään korkeammalle ja liikuttavat aktiivisesti koko vartaloaan. Pojat ovat tyttöjä vahvempia niissä tehtävissä, joissa vaaditaan voimaa. Tytöt ovat taas tavallisesti poikia parempia tasapainoa ja koordinaatiota vaativissa tehtävissä. Erot tyttöjen ja poikien välillä ovat vähäisiä. Useammat lapset oppivat tietyt taidot suunnilleen samanikäisinä, joskus lapsissa on myös suuria yksilöllisiä eroja. Erot motorisessa kehityksessä heijastavat sitä, mitä eri sukupuolta olevien lasten aivoissa tapahtuu. Ei ole syytä huoleen, jos 4-vuotias poika ei osaa pujottaa helmiä lankaan, vaikka tyttö pystyisi tekemään samoin jo kolmivuotiaana. Molemmat sukupuolet oppivat aikanaan niin karkeat kuin hienomotorisetkin taidot. Aivojen kehitysjärjestelmä on vain erilainen. (Macmillan 2006, 98-99.)

Tytöt ovat siis joidenkin tutkimusten mukaan poikia edellä leikki-iässä sekä puheen tuottamisessa että ymmärtämisessä. Tytöt alkavat puhua keskimääräistä aikaisemmin kuin pojat. Eroja tyttöjen ja poikien älykkyyden välillä on selitetty sekä fysiologisesti että ympäristötekijöillä. Vanhempien, päivähoiton ja koulun asenteet sekä lasten omat valinnat ohjaavat voimakkaasti älykkyyden osa-alueiden kehittymistä. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 31-34.)

Tytöt ja pojat eroavat toisistaan myös persoonallisuudeltaan. Tytöt ovat empaattisempia, yhteistyökykyisempiä ja sosiaalisesti sopeutuvampia. Pojat puolestaan ovat impulsiivisempia, aggressiivisempia ja itsekeskeisempiä. Kaikkein selkein sukupuolen välinen ero ennen kouluikää on aggressiivisuudessa. Tätä eroa on selitetty sosiaalisilla ja ympäristötekijöillä. Pojat leikkivät isoissa poikaporukoissa, joissa ei ole samanlaista mahdollisuutta

harjoitella sosiaalisia taitoja kuin pienissä kahden neljän lapsen ryhmissä, joissa tytöt usein viihtyvät. Tyttöjä ja poikia myös kasvatetaan eri tavalla. Persoonallisuuden erilaisuus nähdäänkin nykyään kasvatuksellisin keinoin aiheutettuna. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 34-37.)

Pojilla ja tytöillä on erilainen suoriutumisen tarve. Tytöt lannistuvat helpommin ja vähentävät voimavaroja epäonnistuttuaan, kun taas pojat lisäävät voimavaroja. Pojat usein parantavatkin suoritustaan toisella kerralla. Poikien toimintaa ohjaavat sisäiset standardit, he siis toimivat omien halujensa ja mieltymystensä mukaan. Tytöt noudattavat helpommin ulkopuolelta annettuja standardeja ja pyrkivät toimimaan ja käyttäytymään ulkoisen arvioinnin mukaan. Pojat saavatkin erilaista palautetta toiminnastaan kuin tytöt, joiden palaute on usein positiivisempaa kuin pojilla. Myös toveriryhmissä saatu palaute on pojilla negatiivisempaa kuin tytöillä. Tähän liittyen poikien toverisuhteissa esiintyy enemmän dominoivuutta ja kilpailullisuutta. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 37-40.)

Tyttöjen ja poikien ystävyysuhteet ovat selkeästi erilaisia. Tytöt kannustavat ja rohkaisevat toisiaan, ilmaisevat samanmielisyyttä ja tekevät ehdotuksia. Tyttöjen aggressiivisuus ilmeneekin usein juuri sosiaalisella puolella; juonittelu, ryhmästä pois sulkeminen, mitätöiminen ja huomiotta jättäminen ovat vaikeasti aikuisten havaittavissa. Poikien tyyli ystävyysuhteissa on henkilökohtaisen vuorovaikutuksen minimoiminen, toimiminen löyhissä ryhmissä. Ystävyysuhteita korostaa myös kilpailullisuus. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 40-42.)

Monet häiriökäyttäytymisen ilmentymät ovat tavallisempia pojilla kuin tytöillä. Pojat ovat myös alttiimpia erilaisille ympäristön stressitekijöille ja paineille: esimerkiksi vanhempien avioero, psyykinen sairaus tai työttömyys vaikuttavat poikiin tyttöjä enemmän. Pojilla esiintyy useammin myös hyperaktiivista käytöstä ja diagnosoituja psyykkisiä sairauksia. (Keskinen & Hopearuoho-Saajala 1994, 42-44.) Kaiken kaikkiaan on kuitenkin otettava huomioon, että sukupuolten välisiä eroja suurempia ovat kuitenkin yksilöiden väliset erot, eli tyttöjen keskuudessa ja poikien keskuudessa erot ovat varmasti suuremmat kuin erot tyttöjen ja poikien välillä.

5 Päivähoito poikien kehityksen tukena

Lapsen kokonaispersoonallisuuden kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta keskeisiä peruspalvelun muotoja ovat mm. neuvola, päivähoito, esiopetus ja koulu. Päivähoito on yhteiskunnan tarjoamaa varhaiskasvatuspalvelua, jota toteutetaan pääosin päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa. Lasten päivähoito on varhaiskasvatuspalvelu, jossa yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhempien oikeus saada lapselleen hoitopaikka. Päivähoitoa järjestetään laissa määriteltynä päiväkotihoidona, perhepäivähoidona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Nykyisin puhutaan myös avoimesta varhaiskasvatustoiminnasta. Päivähoito voi olla kunnallista tai yksityistä. Kunnat järjestävät päivähoitoa tarpeensa mukaisesti eripituisena ja päivän eri aikoihin sijoittuvana toimintana. Palvelut voivat olla hyvinkin monimuotoisia vaihdellen muutamasta tunnista ympärivuorokautiseen hoitoon. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on Suomessa lakisääteinen oikeus saada vanhempien valinnan mukaan joko kunnallinen päivähoitopaikka tai kotihoidon tai yksityisen hoidon tuki. (THL 2013, Laki lasten päivähoidosta 36/1973)

Suomessa oli 227 000 lasta päivähoidossa vuonna 2011. Kaikkiaan lähes 63 prosenttia suomalaisista 1–6 -vuotiaista lapsista oli joko kunnallisessa tai yksityisessä päivähoidossa. 3–5 -vuotiaista oli päivähoidossa 74 prosenttia ja 1–2-vuotiaista 41 prosenttia. (THL) Lapsen kasvatustavoitteisiin kuuluvat minäkuvan kehittyminen ja sukupuolen hyväksyminen. Leikkikulttuuri sisältää sukupuolistavia käytäntöjä. Tämä näkyy mm. leikeissä, leikittävissä rooleissa ja värien jakaantumisessa. Värit jakaantuvat yleensä sukupuolten mukaan. (Ylitapio-Mäntylä 2009, 102.) Kasvattajat ohjaavat tyttöjä ja poikia leikkimään eri paikoissa. Poikien leikeissä korostuvat fyysinen energia ja äänekkyyys, joten pojat tarvitsevat enemmän tilaa liikkumiseen, toisin kuin tytöt. Tytöt leikkivät enemmän aikuisten lähetyvillä ja kertoivat aikuiselle, mitä olivat tekemässä. (Ylitapio-Mäntylä 2009, 106-109 & Keltikangas-Järvinen 2012, 166.)

Päivähoidolla tarkoitetaan lasten hoidon järjestämistä päivähoitona, perhepäivähoidona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana (Laki lasten päivähoidosta 36/73). Päivähoito mahdollistaa vanhempien työssäkäynnin ja tarjoaa lapselle hoitopaikan sekä huolehtii lapsen tarpeista (Vilén ym. 2008,

186). Suuri osa alle kouluikäisistä on hoidossa päiväkodeissa. Lapset siirtyvät tutuista ympäristöistä päivittäin ulkopuolisten hoitoon usein kokonaisen työpäivän ajaksi. (Arajärvi 1999, 71.)

Suomalaiseen varhaiskasvatukseen ja erityisesti päiväkotikasvatukseen on vaikuttanut merkittävästi lastentarhan isä Friedrich Fröbel. Lastentarhan tehtävän Fröbel määritteli seuraavasti: *Sen tarkoituksena ei ole vain pitää silmällä alle kouluikäistä lasta, vaan sen tulee myös panna heidät toimimaan tavalla, joka vastaa heidän ikäänsä ja olemustaan, vahvistaa heidän ruumistaan, harjoittaa heidän aistejaan, pitää toiminnassa heidän heräävää henkeään, tutustuttaa heidät luontoon ja ihmisen maailmaan. Erityisesti sen tulee ohjata heidän sydäntään ja mieltään oikein ja johdattaa heidät koko elämän alkulähteille, yksimielisyyteen itsensä kanssa.* (Vilén ym. 2008, 187.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Lapsen hyvinvoinnista huolehditaan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti. Varhaiskasvatus koostuu kasvatuksesta ja opetuksesta. Lapset ja aikuiset muodostavat yhteisön, jossa keskinäinen vuorovaikutus on tärkeää. Kielen tärkeys ja merkitys on erittäin keskeistä. Kieli toimii ajattelun, ilmaisun ja kommunikoinnin välineenä. Lapsen tärkeimmät tavat toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, taiteelliset kokemukset ja ilmaiseminen sekä tutkiminen. Varhaiskasvatusympäristön tulee olla monipuolinen ja lapsimyönteinen, ja vaalia oppimisen iloa. Jokaisesta päivähoidossa olevasta lapsesta tehdään yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma. Tavoitteena on saada aikaan kasvatuskumppanuutta edistävä ja lapsen tarpeita esiin nostava lapsikohtainen suunnitelma, jota voidaan toteuttaa myös käytännössä. (Vilén ym. 2008, 198-200.)

Poikien leikeissä ilmenee enemmän negatiivista käytöstä kuin tyttöjen. Tätä on pidetty "miehisenä" ominaisuutena ja eräänlaisena sukupuoleen liittyvänä ominaisuutena. Pojille sallitaan enemmän aggressioita, joiden katsotaan kuuluvan pojille. Pojat myös reagoivat tyttöjä voimakkaammin erokokemuksiin ja huonoon päivähoitoon sekä heidän on vaikeampaa rakentaa huonossa päivähoidossa kiintymyssuhdetta hoitajaan. Stressi lisää häiriökäyttäytymistä helpommin pojilla kuin tytöillä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 166-167.)

Lapset saavat monenlaisia virikkeitä nähdessään kun toiset lapset leikkivät. Päiväkodissa on monenlaista touhuamista, joka innostaa lapsia luomaan ja pohtimaan. Leikki-ikäiset lapset hyötyvät usein enemmän runsaasta empaattisesta kontaktista läheisiin kuin suuresta määrästä leikkikavereita ja leluja. (Einon 2001, 55.) Pojat käyttävät päiväkodissa yleisesti enemmän aikaa fyysisesti aktiivisiin toimintoihin kuin tytöt (Lyytinen ym. 2006, 103).

Päivähoito tukee lapsen sosiaalista kehitystä. Jos lapsi on perheen ainokainen tai ikäero sisarusten välillä on suuri, lapsi ei opi kotona niitä tärkeitä sosiaalisia taitoja, joita sisarussuhteet hänelle opettavat. Päiväkodissa lapsi kohtaa monenlaisia perheitä ja muista kulttuureista tulevia lapsia. Usein lapsi muodostaa ensimmäiset kaverisuhteensa päivähoidossa, ja ne säilyvät läpi elämän. Nämä ystävyysuhteet voivat tukea lapsen sosiaalista kehitystä, turvallisuuden tunnetta ja kokemusta omasta kompetenssista. (Sinkkonen & Kalland 2011, 148 -165.)

Päivähoidon aikana aikuisen ja lapsen välille syntyy kiintymyssuhde. Kiintymyssuhde korostaa lapsen tarvetta turvallisesta ja pysyvästä ihmissuhteesta. Lapsi tarvitsee korvaavan turvapesän eli nimetyn oman hoitajan, joka huolehtii tämän tarpeista silloin, kun lapsen omat vanhemmat eivät ole paikalla. (Sinkkonen & Kalland 2011, 158.) Päiväkodin aikuisen ja lapsen välinen suhde on oleellinen. Hyvässä päivähoidossa hoitajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on sensitiivistä ja ennakoivaa. Lapsi voi turvautua tuttuun hoitajaan, joka on hellä ja empaattinen lasta kohtaan. Turvallisessa leikkiympäristössä lapsi leikkii, oppii ja kehittyy. Lapsuus on arvokasta aikaa ja tärkein aika ihmisen elämänkaareissa. Yhteiskunnan tulee tukea kaikkien lasten kasvumahdollisuuksia, olipa yhteiskunnan taloudellinen tila millainen hyvänsä. (Sinkkonen & Kalland 2011, 170-171.)

Sukupuoli vaikuttaa päiväkodin hoitajan ja lapsen kiintymyssuhteen laatuun. Naisopettajat ja -hoitajat luovat helpommin kiintymyssuhteen tyttöihin kuin poikiin. Yksilöllisyyden sijasta lapseen pyritään luomaan samanlainen kiintymyssuhde, joka lähtee tyttöjen ja poikien edellytyksistä ja, joka pyrkii tukemaan molempien sukupuolten kehitystä. Pojat saavat päiväkodin arjessa kuulla enemmän kehuja kuin tytöt, koska pojat tulevat tyttöjä useammin

nähdyiksi ja huomioiduiksi. Mutta taas tytöt saavat enemmän tukea sosiaaliseen kehitykseen. (Keltikangas-Järvinen 2012, 167.)

6 Lastenneuvola lapsiperheen tukena

Lastenneuvolatyön tavoitteena on lasten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden ja perheiden hyvinvoinnin parantaminen. Ensisijainen päämäärä on lapsen etujen saavuttaminen varhaislapsuudessa sekä lapsen hyvinvointia uhkaavien tilanteiden kartoittaminen. Lastenneuvolan tehtävänä on mm. lapsen ja perheen tukeminen, perhekeskeisyys, erilaiset ohjaus-, opetus- ja tukitoimet, jotka vahvistavat vanhempien voimavaroja. Tavoitteena on myös osallistua palveluiden ja hoitopolkujen kehittämiseen ja arviointiin sekä henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämiseen. Lastenneuvola on ns. universaali palvelu, jonka tarkoituksena on toimia matalan kynnyksen periaatteella ja palveluiden käyttö on vapaaehtoista. Lastenneuvolan työmuotoihin kuuluvat lapsen ja perheen terveystapaamiset, joihin sisältyy seulontatutkimukset, rokottaminen, ohjaus, tuki ja neuvonta. Erilaiset ryhmät ja kotikäynnit auttavat perheiden voimavaraistumista. (Armanto & Koistinen 2007, 113-114.)

Määräaikaistarkastukset liittyvät lastenneuvolan perustehtäviin. Lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kasvun ja kehityksen seuranta ja tukeminen mahdollistuvat näiden tarkastuksien yhteydessä. Luontevaa on huomioida koko perhe tarkastusten yhteydessä. Ongelmien sijasta tavoitteena on keskittyä voimavaroihin ja niiden tukemiseen. Seulontojen toteuttaminen, tulosten tulkinta ja jatkotoimintojen suunnitteleminen edellyttävät moniammatillisen työryhmän yhteistyötä. (Armanto & Koistinen 2007, 114-115.)

6.1 Laaja terveystarkastus

Lapsen kasvun seuranta on lastenneuvolatyön ja kouluterveydenhuollon keskeinen tehtävä. Laajat terveystarkastukset tarjoavat tilaisuuden keskittyä lapsen varhaiseen kehitykseen. Vanhempia tulee tukea vanhempana toimimiseen ja vanhemmuuteen kasvamiseen. Vuoden 2011 alussa astui voimaan uusi Valtioneuvoston asetus, jonka mukaan kunnan velvollisuutena on

järjestää laaja terveystarkastus lastenneuvolassa 4 kk:n, 18 kk:n ja 4 vuoden iässä. Laaja terveystarkastus koskee neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa sekä lasten ja nuorten ehkäisevää suunterveydenhuoltoa. Tavoitteena on vahvistaa koko perheen hyvinvointia ja voimavaroja, varhenta perheen ja perheenjäsenten tuen tarpeiden tunnistusta, tarjota oikeanlaista apua oikeaan aikaan sekä tehostaa syrjäytymisen ehkäisyä ja terveyserojen kaventamista. Lapsen lisäksi mukana tulisi olla vanhempien tai ainakin toisen heistä. Laajaa terveystarkastusta toteuttaa terveydenhoitaja yhteistyössä lääkärin kanssa, ja tavoitteena on kartoittaa vanhempien ja koko perheen terveys- ja hyvinvointitilaan vaikuttavat tekijät laaja-alaisesti. Neuvolan terveydenhoitaja toimii seulojana, jonka tehtävänä on tunnistaa erityisen tuen tarpeessa olevat perheet, jotka tarvitsevat apua. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004, 2006; Hakulinen-Viitanen, Hietanen-Peltola, Hastrup, Wallin & Pelkonen 2012, 32-33.)

Leikki-ikäisten lasten neurologisen kehityksen arvioinnin pohjana voidaan käyttää *Leikki-ikäisen lapsen neurologista arviointia* (Lene). Lapsen kehityksen seuranta ja tukeminen on kehityksen ongelmien yleisyyden vuoksi kansanterveydellisesti tärkeää. Lenen tavoitteena on löytää mahdollisemman varhain lapsen kehitykselliset ongelmat, jotka voivat ennakoida mahdollisia oppimisvaikeuksia kouluiässä. Kehityksen ja oppimisen vaikeudet ovat usein pitkäkestoisia ja uhka lapsen kokonaiskehitykselle. Kielenkehityksen, motoriikan, hahmotuksen ja tarkkaavaisuuden ongelmat laajenevat herkästi käyttäytymisen ja tunne-elämän alueille, jos tuen tarvetta ei tunnisteta ajoissa. Lene menetelmä on tarkoitettu leikki-ikäisen lapsen neurologisen kehityksen arviointiin, ja se kattaa lapsen kehityksen keskeiset osa-alueet. Lene soveltuu parhaiten 2½-6 -vuotiaiden lasten kehityksen arviointiin. (Mäki, Wikström, Hakulinen-Viitanen & Laatikainen 2001; THL 2013.)

Neuvola ja päivähoito ovat yhdessä suunnitelleet kyselylomakkeet, joita käytetään 1v 6kk ikäisen ja 4-vuotiaan lapsen tarkastuksissa. Lomakkeella kerätään lapsesta tietoa vanhemmilta, päivähoidosta ja neuvolasta. (Liite 3). Vastauksilla saadaan viitettä lapsen motoriikasta, kielellisestä kehityksestä ja vuorovaikutustaidoista. (Eksote.) Tämä edellyttää tiivistä moniammatillista

yhteistyötä kodin, päiväkodin ja neuvolan välillä. Arvioinnissa yhdistetään määrällistä ja laadullista arviointia vanhemmilta ja päivähoidosta saatavasta tiedosta. Yhteistyö lasta ja perhettä palvelevan verkoston kanssa on tärkeää, ja lähtökohtana on sama kuin lastenneuvolatyössäkin: lasten ja perheen tarpeet. Päiväkoti on merkittävin alle kouluikäisen lapsen kehityksen seuraamisen yhteistyötaho. Tavoitteena on toimia aktiivisesti lapsen ja perheen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemisessa. Päiväkodissa kasvatustoimintaa ohjaavat päivähoidon kasvatustavoitteet, joilla pyritään turvaamaan yhdessä perheen kanssa lapsen monipuolinen kasvu, kehitys ja oppiminen. Päivähoidossa täytetty lomake lähetetään neuvolaan ennen lapsen 4-vuotistarkastusta, sekä neuvolassa täytetyn lomakkeen kopio lähetetään myös päivähoitoon. (Koistinen ym. 2009, 24, 65; Mäki ym. 2011; THL 2013; Eksote.)

6.2 Terveystieteiden rooli

Lastenneuvolan keskeisin voimavara on terveydenhoitaja, työote on perhe- ja voimavaralähtöistä. Terveystieteiden työssä korostuvat vahva ammatillisuus ja terveyden edistämisen näkökulma. Terveystieteilijä on terveyden edistämisen ja perhehoitotyön asiantuntija neuvolatyössä ja vastaa toiminnan hoitotieteellisestä tasosta. Terveyden edistäminen terveydenhuollossa perustuu tutkimukseen ja ammatilliseen osaamiseen. Laajojen terveystarkastuksien yhteydessä kartoitetaan lapsen terveyttä, fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä hyvinvointia. Täten tarkastellaan lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja mielenterveyttä. Terveystieteilijä ylläpitää rokotussuojaa sekä toteuttaa rokotusohjelman mukaista rokotusohjelmaa. Avaintehtäviin kuuluvat myös lapsen ja perheen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tilanteeseen ajoissa puuttuminen. Tavoitteena on nostaa perheen huolet ajoissa esille. Keskeinen tehtävä on tällöin tukea ja vahvistaa asiakkaiden omien voimavarojen käyttöä ja omaa selviytymistä. Terveystieteilijän tulisi tunnistaa aihepiirit, joissa perhe näyttää tarvitsevänsä apua ja tukea. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004; Koistinen ym. 2009; Hakulinen-Viitanen ym. 2012.)

Terveystieteilijän ammatilliseen osaamisalueeseen kuuluvat:

sairaanhoidollinen ydinosaaminen, terveyden edistämisen osaaminen, yksilö, perheen, ryhmän ja yhteisön terveydenhoitotyön osaaminen, ympäristöterveyden edistäminen ja yhteiskunnallinen terveydenhoitotyön osaaminen. Keskeisin terveydenhoitajan osa-alue väestövastuisessa työssä on väestön osallistaminen ja aktivoiminen oman terveyden ylläpitämiseen ja edistämiseen. Tärkeää on terveyden tasa-arvon lisääminen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentäminen. Työtä tehdessään terveydenhoitajan täytyy ottaa huomioon väestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät, kuten ihmisen elinympäristö, elinolosuhteet ja hyvinvointi. Terveydenhoitajan tehtäviin kuuluvat osallistuminen terveysriskien ja sairauksien ehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen ja sairaiden hoitamiseen sekä terveyden edistämiseen ja terveellisen ympäristön suunnitteluun ja kehittämistyöhön. Työtä tehdään sekä itsenäisesti että asiantuntijana monialaisissa ja -ammattillisissa työryhmissä. Uusi asetus on lisännyt terveydenhoitajien työn vaativuutta. Työelämän nopea muutos aiheuttaa terveydenhoitajille osaamispaineita. Uusien ehkäisevien toimintatapojen ja työmenetelmien kehittämiseen tarvitaan uudenlaista ammatillista osaamista. Voimavarat vahvistuvat iän ja työvuosien myötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004; Urjanheimo 2008, 3-5; Koistinen ym. 2009.)

7 Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millainen on 4-vuotias poika kehityksen eri osa-alueilla. Tarkoituksena on myös saada tietoa siitä, miten päivähoitossa tuetaan 4-vuotiaan pojan kehitystä ja kuinka 4-vuotiaiden tyttöjen ja poikien kehityksen tukeminen eroavat toisistaan päivähoitossa ja kuinka tämänikäiset tytöt ja pojat eroavat kehitykseltään toisistaan. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, millaisia ajatuksia päiväkodin henkilökunnalla on 4-vuotiaista pojista ja kuinka hyödyllisenä se koki lastenneuvolan ja päivähoiton välisen tiedottamisen, liittyen 4-vuotiaiden lasten laajaan terveystarkastukseen (Liite 3.)

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millainen on pojan psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen kehitys 4 - vuotiaana?
2. Miten 4-vuotiaat pojat ja tytöt eroavat toisistaan fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti?
3. Millaisia eroja on lasten kehityksessä tuona ikä kautena?
4. Miten päivähoito tukee 4-vuotiaan kehitystä päivähoidossa?
5. Millainen on päivähoiton ja lastenneuvolan välisen yhteistyön merkitys?

8 Opinnäytetyön toteutus

8.1 Eettiset kysymykset ja luvat

Kyselylomakkeen saatekirjeessä ja tutkimuslupaa anoessani, lupasin noudattaa tutkimuseettistä toimintaperiaatetta opinnäytetyötä tehdessäni. Tutkimuslupan anoin Lappeenrannan kaupungin kasvatus- ja opetustoimelta (Liite 5). Päiväkodin henkilökunta vastasi kyselyyn anonymisti, eikä opinnäytetyössä tule ilmi vastaajien henkilöllisyys tai päiväkotia jossa kysely tehtiin, jotta vastaajia ei voitaisi mitenkään yhdistää tehtyyn opinnäytetyöhön. Lomakkeet käsiteltiin luottamuksellisesti ja vastauslomakkeet hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Vastaajia informoitiin opinnäytetyöhön liittyvistä yksityiskohdista kyselylomakkeen liitteenä olleessa saatekirjeessä (Liite 1). Päiväkodin hoitohenkilökunnalla oli mahdollisuus päättää itse, haluaako osallistua kyselyyn; kyselyyn osallistuminen oli siis vapaaehtoista.

8.2 Tutkimustyyppi, kohderyhmä ja aineistonkeruu

Tämä opinnäytetyö on luonteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2008, 157) mukaan laadullisen tutkimuksen

lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen, ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin kvalitatiivisen otteen, sillä halusin nostaa 4-vuotiaiden kanssa päivittäin työskentelevien henkilöiden ajatukset esille. Kvantitatiivinen tutkimus ei olisi kvalitatiivisen tutkimuksen tapaan ollut sopiva menetelmä tämäntyyppisen aineiston käsittelytavaksi. (Hirsjärvi ym. 2008, 159.) Käytin laadullisessa opinnäytetyössäni fenomenologiseen taustafilosofiaan perustuvaa lähestymistapaa, sillä halusin perehtyä nimenomaan päivähoitohenkilökunnan henkilökohtaisiin kokemuksiin ja näkemyksiin.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin avoimen kyselyn. Laadin kyselylomakkeeseen avoimet kysymykset niin, että sain niiden avulla mahdollisimman monipuoliset vastaukset tutkimuskysymyksiini sekä opinnäytetyöni tekovaiheessa heränneisiin kysymyksiin. Kysymykset pyrin muotoilemaan niin, että ne olivat riittävän yksiselitteisiä, jolloin vastaaminen olisi mahdollisemman helppoa. Valmiin kyselylomakkeen (Liite 2) vein tutkimuskohteeksi ennalta sovittuun päiväkotiin. Kyselylomakkeeseen vastasi kyseisen päiväkodin hoitohenkilökunta, yhteensä 5 henkilöä. Kysymysten avulla selvitin päiväkodin hoitajien omia kokemuksia ja mielteitä 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukemisesta päivähoidossa. Päiväkodin hoitajille tehty kysely oli tarpeellinen, koska halusin saada juuri heidän näkemyksensä esille. Valitsin kyselyn siksi, että se oli sopivin tapa tämän aineiston hankkimiseen. Kirjeitse toteutettu anonyymi kysely oli paras vaihtoehto vastaajille, koska vastaajat olivat aikuisia, joille tämä kyselymuoto tarjosi myös vapauden valita parhaaksi katsomansa vastausajan ja -paikan arjen kiireiden keskellä. Vastaajia informoitiin opinnäytetyöhöni liittyvistä yksityiskohdista kyselylomakkeen liitteenä olleessa saatekirjeessä (Liite 1). Hirsjärvi ym. (2007, 193) määrittelevät avoimen kysymyksen yksinkertaisesti sellaiseksi kysymykseksi, jossa esitetään vain kysymys ja jätetään tyhjä tila vastausta varten.

Hirsjärvi ym. (2008, 196) esittävät teoksessaan Foddyn (1995) kokoamia avoimien kysymysten etuja, joista katsoin oman opinnäytetyöni kannalta tärkeimmäksi sen, että vastaajille sallitaan omin sanoin vastaaminen. Kun valmiita vastuksia ei ehdoteta, avoimet kysymykset paljastavat vastaajien

tietämyksen lisäksi heidän mielestään keskeiset seikat ja mahdollisen aiheeseen liittyvän tunnelatauksen. Kyselyn positiivisena puolena voidaan pitää myös sitä, että toisin kuin haastattelutilanteessa, vastaajat tuottavat harkitumpia vastauksia. Kirjoitettujen vastausten jatkokäsittely on haastattelun avulla saatavan puhetulvan tulkitsemista yksiselitteisempää: ylimääräisten äännähdysten ja täytesanojen puuttuminen auttaa hahmottamaan ydinajatuksen.

8.3 Aineiston analysointi

Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan laadullisen aineiston analyysin tarkoituksena on informaatioarvon lisääminen. Analyysissä pyritään luomaan selkeyttä materiaaliin, jotta hajanaisesta aineistosta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä. Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä, ja analyysin tarkoitus on luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysi on laadullisen aineiston perusanalyysimenetelmä, joka käsitteenä tarkoittaa sisällön erittelyä. Sisällönanalyysi on tekstianalyysiä, joka tarkastelee inhimillisiä merkityksiä. Pyrkimyksenä on kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti sekä luoda sanallinen ja selkeä kuva tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissä aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon kadottamatta aineiston sisältämää informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93-110.)

Sisällönanalyysi sopii erinomaisesti strukturoimattomaan aineistoon. Aineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen. Sisällönanalyysi luokitellaan nykyisin kvalitatiiviseksi aineiston analyysimenetelmäksi, jolla kuvataan puhutun ja kirjoitetun kielen muotoja ja sisältöä. Sisällönanalyysissä voidaan edetä kahdella eri tavalla joko induktiivisesti (tavanomaisempi) tai deduktiivisesti, jota hyväksi käyttäen aineisto luokitellaan. Deduktiivisessa sisällönanalyysissä käytetään jotakin aikaisempaa käsitejärjestelmää aineistoa luokiteltaessa. Sisällönanalyysistä voidaan erottaa viisi vaihetta, jotka ovat analyysiyksikön valinta, aineistoon tutustuminen, aineiston pelkistäminen, luokittelu ja tulkinta sekä luotettavuuden arviointi. Tavallisimmin käytetty analyysiyksikkö on sana tai sanayhdistelmä, mutta se voi olla myös lause, lausuma tai ajatuskokonaisuus. Analyysiyksikön

valitsemisen jälkeen aineistoa luetaan useita kertoja läpi. (Kyngäs & Vanhanen, 1999.)

Kun sain vastaukset, tutustuin niihin huolellisesti lukemalla ne läpi useaan kertaan. Kvalitatiivinen menetelmä sopi parhaiten tähän opinnäytetyöhön, koska fenomenologinen taustafilosofiaan perustuva lähestymistapa, kuvaa parhaiten päiväkodin hoitajien kokemuksia ja näkemyksiä. Sisällönanalyysin toteutettiin induktiivisesti eli aineistolähtöisesti, halusin esitellä aineiston mahdollisimman perinpohjaisesti suoria lainauksia apuna käyttäen. Tarkastelin vastauksia tutkimuskysymysten valossa. Valitsemani vastaukset kirjoitin paperille eri kategorioihin. Yhtenevät vastaukset yhdistin yhdeksi kategoriaksi, jotka nimesin sisältöä kuvaavalla nimellä (Liite 4). Yläkategoriat nimesin alakategorioiden sisällön mukaan. Kyngäksen & Vanhasen mukaan (1999) kategorioiden yhdistämistä kutsutaan abstrahoinniksi eli käsitteellistämiseksi. Abstrahointia jatketaan kunnes se on sisällön kannalta mielekästä ja mahdollista.

9 Opinnäytetyön tulokset

Päiväkodin hoitajilta ei kyselty henkilökohtaisia tietoja heistä itsestään tai heidän työstään. He vastasivat kyselyyn anonyymisti. Kuitenkin kaikki kyselyyn vastanneet päiväkodin hoitajat olivat lastenhoitajina tai lastentarhanopettajina toimivia naisia. Kysymyksiin päiväkodin hoitajat vastasivat yhtenä ryhmänä päiväkodin tiimipalaverissa.

9.1 Nelivuotias poika päivähoitohenkilökunnan näkökulmasta

Kyselyyn vastannut päiväkodin henkilökunta kuvaili 4-vuotiaan pojan temperamenttia samankaltaisesti kuten (Koistinen ym. 2009, 67-68) kuvaili. Henkilökunta sekä kuvaili tyypillisimpiä persoonallisuuden piirteitä että kertoi arkipäivässä näkyviä toimintaan liittyviä esimerkkejä. Henkilökunta kertoivat 4-vuotiaan pojan olevan vilkas, tutkiva, pohtiva, uhmakas ja hyvin itsekeskeinen. Toisaalta sama lapsi voi olla myös hyvin herkkä ja hänelle kaverit ovat tärkeitä, ja usein myös lapsellisempi kuin samanikäinen tyttö. Tämä ikä onkin pojille

hyvin ristiriitaista aikaa, ja he pohtivatkin ovatko isoja vai pieniä. Vaikka käytös ja tunnetilat ailahtelevat, tämä on kuitenkin se ikävaihe, jolloin lapsi alkaa hallita paremmin itseään.

Päiväkodin henkilökunta kuvaili 4-vuotiaan pojan tyypillisimpiä motorisia ominaisuuksia ja äänenkäyttöä seuraavasti:

Juokseva, vilkas

Impulsiivinen, nopea liikkeissään

Kovääninen

Vastauksista tuli ilmi, että 4-vuotias on hyvin itsenäinen ja riippuvainen muista. Tämänikäisen persoonallisuutta kuvaa aggressiivisuus, niin fyysisesti kuin verbaalisestikin. Uhmakas käytös vaihtelee lapsesta riippuen. Nelivuotiaan lapsen mielikuvituksen vilkkaus ilmenee peloissa ja leikeissä; mielikuvitusleikit ovatkin hyvin ajankohtaisia. Kaverit ovat tämänikäiselle tärkeitä, ja he ovatkin sisarusten ohella parhaita kasvattajia opeteltaessa ottamaan huomioon toisen toiveita ja tarpeita ja jakamaan kokemuksia ja tavaroita. Nelivuotias on uhkarohkea sekä innokas liikkuja, joka mielellään kiipeilee, juoksee, painii, ottaa keinussa vauhtia sekä harjoittelee narulla hyppimistä, hiihtämistä, luistelua ja apupyörillä ajoa ym.

9.2 Nelivuotiaan pojan kehityksen tukeminen päivähoidossa

Nelivuotiaan pojan kehitystä voidaan päiväkodin henkilökunnan mielestä tukea monin eri tavoin lapsen sukupuoli huomioiden. Motorista kehitystä tuetaan ja samalla energiaa puretaan pelaamalla erilaisia pallopelejä, kuten esimerkiksi sählyä ja jalkapalloa. Poikien sosiaalista kanssakäymistä toisten lasten kanssa tuetaan leikin ohjaamisella ja rajaamisella, tarvittaessa myös pysäyttämällä. Hoitajat kertoivat, näin:

Otetaan pojat poikina. Esim. pojat näyttelevät "mahtiaan" pippelillä -> ei tehdä numeroa, on normaalia.

Päiväkodeissa lapsiryhmät saattavat olla suuria ja huomio kiinnittykin usein

järjestyksen ja rutiinien ylläpitämiseen. Hoitajilla ei välttämättä ole aina aikaa jokaisen lapsen yksilölliseen kehityksen tarkasteluun ja sen tukemiseen. Kyselyyn vastannut päiväkodin henkilökunta kuvaili kuitenkin monipuolisesti erilaisia keinoja ja käytäntöjä, joilla myös psyykkistä ja sosiaalista kehitystä tuetaan motorisen kehityksen ohella:

...kannustusta, tukemista, syliä, kuuntelua.

Vastataan kysymyksiin, keskustellaan. Tiedonhalun tyydyttäminen.

Tunteiden näyttäminen, tunteita ei tavaraa.

Edellä mainituissa päiväkodin henkilökunnan vastauksissa tulee ilmi kehityksen tukemisen keinoja, mutta myös keinoja, joilla parannetaan hoitajan ja lapsen välistä suhdetta. Päiväkodin aikuisen ja lapsen välinen suhde on oleellinen. Hyvässä päivähoitossa hoitajan ja lapsen välinen vuorovaikutus on sensitiivistä ja ennakoivaa. Lapsi voi turvautua tuttuun hoitajaan, joka on hellä ja empaattinen lasta kohtaa. Turvallisessa leikkiympäristössä lapsi leikkii, oppii ja kehittyy.

9.3 Nelivuotiaiden tyttöjen ja poikien tukemisen erot

Päiväkodin henkilökunta kertoi vastauksissaan tukevansa kaikkia, niin tyttöjä kuin poikia samalla tavalla. Kuitenkin he mainitsivat useita keskenään erilaisia tapoja tyttöjen ja poikien kehityksen tukemiseen. Periaatteessa heillä oli pyrkimys sukupuolineutraaliuteen, mutta käytäntö osoitti toista.

Pyrimme sukupuolineutraaliuteen. Toiminnan eriyttäminen tukee kehitystä.

Kuten henkilökunta aiemmassa vastauksessaan kertoikin, pojat tarvitsevat enemmän energianpurkua verrattuna tyttöihin. He mainitsivat myös poikien olevan kaikin tavoin vaativampia. Henkilökunta kuvaili tyttöjen puolestaan olevan enemmän omissa rauhallisissa leikeissään viihtyviä lapsia, jotka tykkäävät tehdä sorminäppäryyttä ja keskittymistä vaativia leikkejä ja tehtäviä.

Tytöt näpertelevät enemmän.

Useissa lähteissä on todettu, että aikuiset ohjaavat tyttöjen ja poikien kehitystä eri tavoin. Tytöille annetaan enemmän valmiuksia ja heitä ohjataan ja neuvotaan enemmän kuin poikia. Heidän motorista aktiivisuuttaan rajoitetaan, ja se suunnataan sosiaalisesti hyväksyttäviin toimintoihin. Tyttöjä ei myöskään rangaista yhtä herkästi. Poikia vaaditaan olemaan rohkeita ja selviytymään. Heille sallitaan motorinen aktiivisuus ja levottomuus, mutta tietyn pisteen jälkeen heitä rangaistaan. Samanlaiset asiat nousivat esille myös päiväkodin henkilökunnan vastauksissa: tyttöjen ja poikien kohtelu on erilaista ja sitä perustellaan eri syillä.

9.4 Yhteistyö päivähoidon ja lastenneuvolan välillä

Päiväkodin henkilökunta kertoi tiedottamisen päivähoidosta lastenneuvolaan olevan hyvin hyödyllistä:

Neuvola saa tietoa päiväkodista, minkälainen lapsi on suuremmassa ryhmässä.

Päivähoidon ja lastenneuvolan välinen yhteistyö on hyvin tärkeää nelivuotiaan lapsen kehityksen seuraamiselle ja tukemiselle. Yhteistyön avulla saatuja tietoja voidaan hyödyntää molemmin puolin. Päiväkodin henkilökunta perusteli yhteistyön hyötyjä 4-vuotiaan pojan kehityksen tukemiseksi seuraavasti:

Tietoa käytetään yhdessä varhaiskasvatussuunnitelman teossa.

Enemmän ehkä neuvola hyötyy meiltä saadusta tiedosta.

Asiaan tulee eri näkökulmia, esim. ryhmässä olo on erilaista kuin kahden kesken.

Yhteistyö on tärkeää.

Päivähoidon ja lastenneuvolan välinen yhteistyö auttaa ehkä parhaiten lapsen sosiaalisten taitojen arvioinnissa ja tukemisessa. Lapsen sosiaalisista taidoista, vastavuoroisista kaverisuhteista sekä vihan- ja kiukuntunteiden säätelystä on lapsen päivähoitopaikan henkilöstöllä vanhempien ohella paras käsitys. Päivähoidon henkilökunnan arvio lapsen selviytymisestä päivähoidossa on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin arviointia ja tuen tarpeiden varhaista tunnistamista. Erityisen arvokkaita ovat vanhempien ja päivähoidon havainnot lapsen vahvuuksista ja vielä kehittymässä olevista asioista leikissä ja sosiaalisissa tilanteissa. Lapsen terveystarkastuksesta on tärkeä kirjata myös päivähoidolle palaute niistä tukitoimista, joita päivähoidon kehitysympäristössä on hyvä toteuttaa. On kuitenkin syytä muistaa, että tietojen siirtymiseen tarvitaan vanhempien kirjallinen lupa. Laajaa terveystarkastusta varten päiväkodissa täytetään varhaiskasvatuksen havainnointilomake (Liite 3).

10 Johtopäätökset ja pohdinta

Tytöt ja pojat ovat erilaisia fyysisesti, mutta myös psyykkisesti ja sosiaalisesti. Tämä seikka on todettu monissa tieteellisissä tutkimuksissa läpi vuosikymmenten, ja sitä on pidetty itsestäänselvyytenä. Viime aikoina on herätty pohtimaan näitä tyttöjen ja poikien välisiä eroja: kuinka paljon ne ovat todella syntymästä saakka olevia ominaisuuksia ja kuinka paljon kasvatuksella aikaansaatuja. Päiväkotien varhaiskasvatuksessa mainitaan pyrkimys sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen; myös kyselynkohderyhmänä olleessa päiväkodissa tämä pyrkimys mainittiin. Käytännön toiminnassa tässäkin päiväkodissa tyttöjen ja poikien eroavaisuudet otetaan kuitenkin huomioon erilaisin menetelmin sekä tietoisesti että osittain myös tiedostamatta. Pojille ja tytöille sallitaan vähän erilaisia asioita, ja heiltä odotetaan myös näitä. Näitä erilaisia kasvatuskäytäntöjä perustellaan usein lapsen, tytön tai pojan, kehityksen tukemisella.

Leikillä on suuri merkitys pienen lapsen elämässä. Leikki on tärkeä osa lapsen motoristen taitojen kehityksessä, sillä se antaa lapselle valmiuksia toteuttaa

itseään haluamalla tavallaan. Lapsi oppii tekemisen ja kokemisen kautta, jolloin leikki on oivallinen tapa harjoittaa sosiaalisia tapoja ja taitoja. 4-vuotiaana lapsen fyysinen kasvu tasaantuu, jolloin hänestä huomaa, että hän ei ole enää vauva. Lapsi alkaa aikaisempaa paljon useammin ja määrätietoisemmin itse pohtia ja suunnitella tehtäviä asioita. Leikki-iässä kehittyä jäljittelymalli, jonka avulla lapsi harjoittelee kognitiivisia ja sosiaalisia taitojaan. Leikin avulla lapsi käsittelee suruaan, pelkojaan, ahdistustaan, unohtamatta iloisia ja onnellisia asioita. Leikki on väylä uusien asioiden omaksumiseen ja käsittelyyn. Lapset nauttivat leikkimisestä ja erityisesti ystävien kanssa olemisesta.

10.1 Tulosten pohdinta

Nelivuotiaan pojan kehitystä tuettiin siis erilaisin keinoin toimintaa eriyttämällä. Motorista kehitystä tuettiin antamalla mahdollisuus monipuoliseen fyysiseen toimintaan ja energian purkuun. Psyykkistä ja sosiaalista kehitystä tuettiin tarpeen mukaan ohjaamalla leikkejä ja vastaamalla lapsen kysymyksiin ja kuuntelemalla lapsen kertomia tarinoita, huolia ja murheita. Tärkeänä osana kehityksen tukemisessa pidettiin yhteistyötä päivähoidon, lastenneuvolan ja kodin välillä. Monesti tätä yhteistyötä korostetaan, mutta käytännössä usein se saattaa jäädä hyvin pintapuoleiseksi. Lapsen aloittaessa päivähoidossa ollaan usein tiiviisti yhteydessä, mutta hoitosuhteen jatkuessa yhteydenpito usein unohtuu.

Päivähoidossa lapselle annetaan mahdollisuus leikkimiseen. Vaikka toiminta on osittain ohjattua ja sitä rajataan yhteisillä pelisäännöillä, silti mahdollisuus vapaaseen leikkiin on lapsen kehitykselle tärkeää. Päivähoidon henkilökunnan tehtäväksi jää olla lasten tukena ja ohjaajana näissä leikkitilanteissa. Opinnäytetyöhöni osallistuneet päiväkodin hoitajat kuvailivat toimivansa leikkitilanteissa juuri edellä mainituilla tavoilla. He kertoivat puuttuvansa leikkien kulkuun tarpeen mukaan ja antavansa lapsille mahdollisuuden mukaan vapauden valita leikkinsä lasten omien mielenkiinnon kohteiden mukaan. Työntekijät kertoivat tyttöjen viihtyvän "näpertelyleikeissä" ja poikien leikkien olevan fyysisempiä. "Näpertelyssä" lapsen hienomotoriikka ja silmän ja käden yhteistyö kehittyvät.

Lapsen kehityksen tukemisessa olisikin ensiarvoisen tärkeää, että tämä kolmitahoinen yhteistyö säilyisi ja jatkuisi aktiivisena myös hoidon myöhemmässä vaiheessa. Olisikin ehkä syytä miettiä ihan yleisellä tasolla, kuinka yhteistyötä voitaisiin parantaa. Ihannetilanteessa lastenneuvolantyöntekijä voisi esim. tulla päiväkotiin seuraamaan lasten toimintaa ryhmässä, jolloin hän ei olisi pelkän päiväkodin työntekijöiden laatiman raportin varassa muodostaessaan käsitystä asiakkaastaan. Tällaisten visioiden toteutuminen vaatisi luonnollisesti rahaa, joten se ei terveydenhuoltoalan nykytilanteessa ole valitettavasti kovin realistista.

Lapsen kehityksen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää lapsen selviytymiselle, olipa hän sitten poika tai tyttö. Vanhemmat, päivähoito ja lastenneuvola toimiessaan yhteistyössä voivat moniammatillisesti täydentää toistensa käsityksiä samasta lapsesta ja hänen tarpeistaan, jolloin oikeanlainen tuki voidaan antaa lapselle mahdollisimman varhain. Päiväkodin hoitajien vastauksissa tuli ilmi päivähoidon ja lastenneuvolan välisen yhteistyön tärkeä merkitys. Tämä yhteistyö edellyttää luottamuksellista suhdetta kaikkien osapuolten välillä. Viimeistään varhaiskasvatuslomakkeen lähettämisen yhteydessä terveydenhoitaja käy keskustelua lapsen tarpeista, kehityksestä ja sen tukemisesta päiväkodin henkilökunnan kanssa.

Tavoitteena oli selvittää päiväkodin hoitajien mielteitä 4-vuotiaasta pojasta, joten oli todella tärkeää, että lastenhoitotyössä työskentelevä aikuinen tuntisi tämänikäisen lapsen kehityskauden ja siihen liittyvät haasteet. Lapsen eleiden korostus on osa kielellistä ilmaisua, mikä päivähoitajien vastauksissa tuli ilmi: 4-vuotiaat pojat ilmaisivat itseään mm. kovaäänisesti. Pojat ilmaisevat itseään myös aktiivisesti kyselemällä, ja 4-vuotias jatkaa kysymistä niin kauan, kunnes saa siihen vastauksen. Päivähoidossa tuettiin pojan kehitystä kuuntelemalla ja vastaamalla kysymyksiin. Yleisiä kysymyksiä ovat "milloin?", "miksi?" ja "saanko?".

Päiväkodin hoitajien vastauksista kävi myös ilmi, että 4-vuotiaat ovat hyvin itsekeskeisiä, pohtivia, uhmakkaita, vilkkaita, uteliaita sekä herkkiä. Koistinen ym. (2009, 67-68) kuvailivat myös 4-vuotiaasta hyvin itsenäiseksi ja riippumattomaksi muista. Pojat eivät tiedä, ovatko he "isoja vai pieniä", mutta

itsevarmuutta ja voimaa löytyi. 4-vuotiaan käytös ja erilaiset tunnetilat ailahtelevat, mutta he kuitenkin pystyvät jo hallitsemaan itseään paremmin. Lapsen itsetunto vahvistuu, kun hänelle annetaan askareita vastuulleen.

Kehitystä seurattiin päivähoidossa päivittäin havainnoimalla. Kehityksen seuraaminen kirjattiin ylös lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka lähetettiin täytön jälkeen neuvolaan. Päivähoitajat kokivat tiedottamisen hyvin hyödylliseksi ja erittäin tärkeäksi. Heidän mielestään neuvola hyötyi enemmän päiväkodista lähetetyistä vastauksista. Asiaan tuli eri näkökulmia, koska 4-vuotiaan lapsen toimiminen ryhmässä on erilaista kuin silloin, kun lapsi on kahden kesken terveydenhoitajan kanssa.

10.2 Itsearviointi

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, millaisia ajatuksia päiväkodin henkilökunnalla oli 4-vuotiaasta pojasta ja miten päiväkodissa tuetaan tämänikäisen pojan kehitystä. Valittuani aiheen ryhdyin perehtymään aiheeseen syvällisemmin tutkimalla monipuolisesti aiheeseen liittyvää kirjallisuutta sekä myös internetistä löytyvää ajankohtaista informaatiota. Aloitin opinnäytetyön kirjallisen materiaalin keräämisen keväällä 2012, ja raportin kirjoittamisen syksyllä 2012. Tämän jälkeen muotoutuivat lopulliset tutkimuskysymykset. Keväällä 2013 laadin päiväkodin henkilökunnalle kyselylomakkeen, joka palautui sovituksessa ajassa, jotta sain vastaukset analysoitavaksi. Opinnäytetyöprosessi on ollut mielenkiintoinen ja välillä myös haasteellinen. Työskentely on sujunut vauhdikkaasti ja teorian kokoaminen on ollut mielenkiintoista. Ennen kuin pystyin lähettämään tutkimuskysymykset päiväkotiin, jouduin anomaan tutkimusluvan Lappeenrannan kaupungin Kasvatus- ja opetustoimelta (Liite 5). Saatuaani tutkimusluvan vein kyselylomakkeet valitsemaani päiväkotiin (Liite 2). Haasteellisinta oli tutkimusluvan kriteerien täyttäminen, jotta sain työtäni varten tutkimusluvan (Liite 6).

Toteutin opinnäytetyöni yksin, koska perheellisenä sain toteuttaa tätä oman aikatauluni mukaan. Joskus tekeminen oli raskasta, sillä opinnäytetyön

tekeminen piti sisällyttää perheen, töiden ja opiskelun kanssa yhteen. Lapsen kehitykseen liittyvää kirjallisuutta löytyi paljon, ja siitä oli helppo alkaa valita mitä käyttäisin lähteenä opinnäytetyössäni. Aiheen idea tuli kotoa sillä, itselläni on 4-vuotias poika. Nelivuotialta lapsilta odotetaan liian paljon ikäänsä nähden, jopa ekaluokkalaisen valmiuksia. Mielestäni tämänikäisen ei tarvitse olla vielä niin noheva, isonoloinen ja taitava. Lapsen täytyy saada toteuttaa itseään sellaisena kun hän on. Lapsi kehittyy omaa vauhtia iänmukaisen kehityksen turvin.

Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena. Tämä sopi parhaiten tämän opinnäytetyön lähestymistavaksi, koska laadullisella tutkimuksella sain parhaan ja todellisen kuvan tutkittavasta kohteesta mahdollisemman kokonaisvaltaisesti. Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin avoimen kyselyn (Liite 2), koska halusin nostaa 4-vuotiaiden kanssa työskentelevien päiväkodin hoitajien ajatukset ja mielipiteet esille, joita pystyin vertaamaan myös kirjallisuudesta löytyneisiin lähteisiin. Opinnäytetyölle asettamani tavoitteet toteutuivat hyvin, koska tavoitteena oli nimenomaan perehtyä päiväkodin hoitajien kokemuksiin ja näkemyksiin. Saamani tulokset palvelivat kuitenkin tässä opinnäytetyössäni tarkoitustani; sain vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Saamani vastaukset analysoin induktiivisesti. Halusin esitellä aineiston mahdollisemman perinpohjaisesti suoria lainauksia apuna käyttäen. Valitsemani vastaukset kirjoitin paperille jaettuna ylä- ja alakategorioihin. Kategoriat yhdistin yhdellä sisältöön viittaavalla nimellä. (Liite 4.) Kvalitatiivisen tapaustutkimuksenomaisia piirteitä omaavan tutkimuksen ollessa kyseessä on aina otettava huomioon se, että tulkinnot ja johtopäätökset perustuvat pohjimmiltaan subjektiivisiin kokemuksiin – huolimatta voimakkaista objektiivisuuspyrkimyksistä. Olenkin parhaani mukaan huolellisilla lähdeviittauksilla ja suorilla lainauksilla pyrkinyt erottamaan kirjailijoiden, päiväkodin henkilökunnan ja omat mielipiteeni toisistaan. Olen myös tietoinen, että kyselylomakkeen avulla saamani vastaukset ovat vain kyseisten henkilöiden subjektiivisia mielipiteitä. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen katson, että tämä opinnäytetyö täyttää luotettavuuden kriteerit ja on siirrettävissä.

Kyselyyn vastanneet päiväkodin hoitajat ja lastentarhanopettajat työskentelivät samassa päiväkodissa. Valitsin juuri tämän päiväkodin, koska se oli minulle

ennestään tuttu ja tunsin henkilökunnan jäsenet. Näin ollen minun oli helppo pyytää heitä osallistumaan opinnäytetyöhöni, ja he vastasivatkin kyselyyni mielellään. Vein heille kysymyslomakkeen henkilökohtaisesti, ja vastattuaan he postittivat lomakkeen minulle sovitussa ajassa. Opinnäytetyössäni on oikeastaan tapaustutkimuksenomaisia piirteitä, sillä en lähtenyt tavoittelemaan niinkään aineiston tähän osaan liittyen saturaatiota, vaan halusin selvittää, vastaavatko henkilökunnan käsitykset 4-vuotiaan pojan kehityksen tukemisesta yleisesti, päiväkodin hoitajien vastaukset antavat kuitenkin vahvan suunnan heidän ajatuksista tähän aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön vaiheessa, jossa aloin analysoida kyselyn vastauksia, mietin, vaikuttiko tutun päiväkodin henkilökunnan vastaaminen kyselyyn mitenkään. Kysymykset olisi voinut myös viedä toiseen päiväkotiin, mutta katsoin parhaaksi viedä kyselyn ennestään tuttuun päiväkotiin. Kaikki 5 hoitajaa vastasivat kyselyyn päiväkodin ryhmässä järjestetyssä tiimipalaverissa. Vastaukset oli kirjoitettu yhteen kyselylomakkeeseen. Ihanteellista olisi ollut, että jokainen hoitaja olisi vastannut kyselyyn yksin, jotta vastauksista olisi ollut nähtävissä jokaisen hoitajan oma näkökulma 4-vuotiaasta pojasta. Saamani vastaukset olivat melko suppeat, koska vastaaminen oli tehty tiimissä. Tein opinnäytetyötä avoimin mielin sillä, tämä projekti tuki omaa ammatillista osaamistani ja kehittymistäni.

10.3 Jatkotutkimusidea

Tämän kyselyn voisi toteuttaa suuremmassa mittakaavassa. Kyselyyn voisi osallistua useita eri tahoja/alan ammattilaisia, jotka työskentelevät 4-vuotiaiden lasten kanssa, esim. ryhmäpäiväkodin hoitajat, perhepäivähoitajat, kotiäidit jne. tai toteuttamalla toimintaterapeuttiopiskelijoiden kanssa motoriseen kehitykseen liittyvää liikuntaleikkikoulua tms. Tekemäni kyselylomake sopisi lähes sellaisenaan laajemmankin materiaalin hankintaan ja kirjeitse tehty kysely tuntui sopivalta: kysymykset on helppo toimittaa vastaajille ja kyselyyn on helppo vastata. Tulevana terveydenhoitajana saatan olla työssä neuvolassa, jossa toteutetaan 4-vuotiaan laajaa terveystarkastusta, joten lastenneuvolan ja päivähoidon välinen yhteistyö tulee olla avainasemassa. Terveydenhoitajana on

tiedettävä leikki-ikäisen lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kehityksestä, koska me olemme taho, jolta ensimmäiseksi kysytään apua.

LÄHTEET

- Anttila, R., Eronen, S., Kallio, M., Kanninen, K., Kauppinen, L., Paavilainen, P. & Salo, S. 2005. Persoona 2. Kehityopsykologia. Helsinki: Edita.
- Arajärvi, T. 1999. Tasapainoinen lapsuus. Elämäkoulussa. Juva: WSOY.
- Armanto, A. & Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaari psykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Einon, D. 2001. Lapsen hoito ja kehitys. Helsinki: Otava.
- Einon, D. 1999. Kehittyvä ja onnellinen lapsi. Helsinki: WSOY.
- Eksote. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri. Perhe- ja sosiaalipalvelut. [http://www.eksote.fi/fi/perhejasosiaalipalvelut/neuvolat/lastenneuvolat/sivut/lapp-
eenranta.aspx](http://www.eksote.fi/fi/perhejasosiaalipalvelut/neuvolat/lastenneuvolat/sivut/lapp-
eenranta.aspx) Luettu 21.5.2013.
- Finlex. Laki lasten päivähoidosta 36/1973
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036> Luettu 25.1.2013
- Hakulinen-Viitanen, T., Hietanen-Peltola, M., Hastrup, A., Wallin, M. & Pelkonen, M. 2012. Laaja terveystarkastus. Ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas 22. Tampere: Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Halme, T. 2008. Fyysismotorinen suorituskyky ja sitä selvittävät tekijät 3-8 -vuotiailla lapsilla. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 207.
- Helenius, A. 1993. Leikin kehitys varhaislapsuudessa. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Hermanson, E. 2007. Lapsiperheen oma kirja. Terveys syntymästä kouluikään. Helsinki: Duodecim.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. 13.-14. osin uudistettu painos. Keuruu: Otava.
- Kahri, M. 2003. Lapsen arki on leikkiä II, 3-6 -vuotiaat leikin maailmassa. Kauhava: Kauhavan Kirjapaino.
- Karling, M., Ojanen, T., Sívén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2008. Lapsen aika. Helsinki: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

- Keskinen, S. & Hopearuoho-Saajala, K. 1994. Pojat päivähoitossa. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) 2009. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Hämeenlinna: Tammi.
- Kronqvist, E., Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: WSOY.
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede 11 (1), 3-12.
- Lehtovirta, M., Huusari, M., Peltola, L. & Tattari, K. 1997. Kasvurenkaita. Porvoo: WSOY.
- Litja, T. & Oinonen, M. 2000. Mä en haluu! Mä en haluu! Leikki-ikäisen arjen pulmia. Helsinki: Edita.
- Lyytinen, P., Korkiakangas M. & Lyytinen H. (toim.) 2006. Näkökulmia kehityopsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY.
- Macmillan, B. 2006. Miksi pojat ovat poikia ja miten kehittää heidän parhaita puoliaan. Helsinki: WSOY.
- MLL 2007. Utelias tarinaniskijä. Lapsi eri ikävuosina 3-4v. Helsinki: Miktor.
- MLL. Vanhempainnetti.
<http://www.mll.fi/vanhempainnetti/ika/3-6/> Luettu 14.4.2012.
- Murphy, A-P. 2010. Lasten leikkiä. Painettu: Kiina. Suom. Ilvas, M. Helsinki: Schildts Kustannus Oy.
- Muurinen, E. & Surakka, T. 2001. Lasten ja nuorten hoitotyö. Helsinki: Tammi.
- Mäki, P., Wikström, K., Hakulinen-Viitanen, T. & Laatikainen, T. (toim.) 2011. Terveystarkastukset lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa. Menetelmäkäsikirja. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Tampere: Juvenes Print.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/c0383a69-f643-4d70-bc03-09c6f86cd89b> Luettu 21.5.2013.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2009. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY.
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2011. Kehityopsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Nykysuomen sanakirja. 1996. Sadeniemi, M. (toim.) 14. painos. Porvoo: WSOY.
- Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. 1.painos. Helsinki: WSOY.
- Sosiaali- ja terveysministeriön opas 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena. Opas työntekijöille.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3578.pdf&title=Lastenneuvola_lapsiperheiden_tukena_fi.pdf Luettu 1.4.2013.

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2006. Terveystien edistämisen laatusuositus

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-9303.pdf Luettu 1.4.2013.

Tamminen, T. 2009. Leikki-ikäisen hoito-opas. Tampere: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

THL 2013. Kasvunkumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/palvelut/varhaiskasvatuspalvelut Luettu 25.1.2013

THL 2011. Lasten päivähoito. Tilastoraportti 30/2012, 20.12.2012.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/lasten_sosiaalipalvelut/paivahoito Luettu 25.1.2013

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Tammi.

Urjanheimo, E-L. 3.10.2008. STHL ry, Terveystienhoitajan ammatillisen osaamisen tunnistaminen.

http://www.terveydenhoitajaliitto.fi/easydata/customers/sthl/files/liitteet/TH_am_ost_tunnistami_6_10.pdf0.2008 Luettu 14.4.2013

Vilén, M., Vihunen, R., Vartiainen, J., Siven, T., Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2008. Lapsuus. Erityinen elämäntaihe. Helsinki: WSOY.

Vilkko-Riihelä, A. & Laine, V. 2005. Mielen maailma 2 kehityspsykologiaa. Helsinki: WSOY.

Vuorinen, R. & Tuunala, E. 1995. Psykologian perusteet. Helsinki: Otava.

Woolfson, R. C. 2001. Touhukas taapero. Tue lapsesi kehitystä. (Suom. Tanner, K.) Helsinki: WSOY.

Woolfson, R. C. 2001. Virkku Vekara. Tue lapsesi kehitystä. (Suom. Rekola, T.) Helsinki: WSOY.

Ylitapio-Mäntylä, O. 2009. Lastentarhanopettajien jaettuja muisteluja sukupuolesta ja vallasta arjen käytännöissä. Acta Universitatis Lapponiensis 171. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67097/YlitapioM%E4ntyl%E4_DORIA_A5_crop.pdf?sequence=4 Luettu 25.1.2013.

Saate

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma

23.4.2013

Arvoisa vastaanottaja

Olen Saimaan ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaopiskelija. Teen opinnäytetyön 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukemisesta päivähoidossa. Opinnäytetyön tarkoituksena on saada tietoa, kuinka 4-vuotiaiden poikien kehitystä tuetaan päivähoidossa sekä kuinka yhteistyö onnistuu päivähoidon ja lastenneuvolan välillä ja miten 4-vuotiaiden tyttöjen ja poikien kehityksen tukeminen eroaa.

Opinnäytetyö toteutetaan kevään 2013 aikana. Kyselylomaketta käsittelee ainoastaan opinnäytetyön tekijä. Lomakkeet käsitellään luottamuksellisesti ja vastauslomakkeet hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Kyselylomakkeeseen ei tarvitse liittää nimeä, yksittäisen henkilön tietoja ei tule julki.

Pyydän Sinua osallistumaan tutkimukseen kirjoittamalla kokemuksista, joita Sinulla on 4-vuotiaan pojan kehityksen tukemisesta päivähoidossa. Toivon vastaukset 5.5.2013 mennessä. Vastauskuori postimerkkeineen on tämän kyselylomakkeen mukana. Tarvittaessa voit kysyä lisätietoa minulta.

Kiitos vastauksestasi!

Yhteystyöstä kiittäen,

Viivi Hertz
Terveydenhoitajaopiskelija

KYSELYLOMAKE

Tehtäväksianto

Pyydän Sinua kuvaamaan kokemuksiasi 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukemisesta päivähoitossa. Vastaa alla oleviin kysymyksiin mahdollisimman monipuolisesti. Jos vastaustila loppuu kesken, voit jatkaa kirjoittamista vastauslomakkeen toiselle puolelle. Vastauskuori postimerkkeineen on tämän vastauslomakkeen mukana.

1. Kuvaile minkälainen sinusta on 4-vuotias poika?

[illegible]

2. Kuvaile, miten päivähoitossa tuetaan 4-vuotiaan pojan kehitystä.

3. Vertaile, miten 4-vuotiaiden tyttöjen ja poikien kehityksen tukeminen eroaa päivähoidossa.

4. Kuvaile, miten hyödyllisenä koet tiedottamisen päivähoidosta lastenneuvolaan.
(Varhaiskasvatuksen havainnointilomake 4-vuotiaan tarkastukseen)

5. Miten voit hyödyntää lastenneuvolasta saatua 4-vuotiaan tarkastuksen tietoja 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukemiseksi?

Kiitos vastauksestasi!! :)

NEUVOLAN LOMAKE 4-VUOTIAAN TARKASTUKSEEN

Lapsen nimi		Syntymäaika	
Neuvola ja osoite		Neuvolan puhelinnumero	
Terveystenhoitaja		Tarkastus- päivämäärä	
Lääkäri		Tarkastus- päivämäärä	

MOTORIIKKA	Osaa	Ei osaa
Seisoo yhdellä jalalla hetken	☐	☐
Kävelee sujuvasti 3-4 askelta viivaa pitkin	☐	☐
Kävelee varpailla viivaa pitkin	☐	☐
Hyppää tasahyppyjä/tasajalkaa	☐	☐
Heittää palloa kahdella kädellä	☐	☐
Otaa pallon kiinni molemmilla käsillä	☐	☐
Potkaisee pallon suunnatusti tutkijalle	☐	☐
Muuta huomioitavaa?		

MOTORIIKKA	Osaa	Ei osaa
Seisoo yhdellä jalalla hetken	☐	☐
Kävelee sujuvasti 3-4 askelta viivaa pitkin	☐	☐
Kävelee varpailla viivaa pitkin	☐	☐
Hyppää tasahyppyjä/tasajalkaa	☐	☐
Heittää palloa kahdella kädellä	☐	☐
Otaa pallon kiinni molemmilla käsillä	☐	☐
Potkaisee pallon suunnatusti tutkijalle	☐	☐
Muuta huomioitavaa?		

HIENOMOTORIIKKA	Osaa	Ei osaa
Piirtää mallin mukaan ympyrän	☐	☐
Piirtää mallin mukaan rastin	☐	☐
Piirtää ihmishahmon: pää, kädet, jalat	☐	☐
Leikkaa saksilla suoraa viivaa pitkin	☐	☐
Helmien pujottelu (tarvittaessa)	☐	☐
Muuta huomioitavaa, esim. kynäote, jos poikkeava		

KÄTISYYS	oikea	☐	vasen	☐	vaihtelee	☐
KYNÄOTE	tripody	☐	nyrkki	☐	jokin muu	☐

PIIRTÄÄ	mielellään	☐	suostuteltava	☐	ei kiinnosta	☐
KYNÄJÄLKI	hento	☐	normaali	☐	voimakas	☐

HAHMOTTAMINEN	Osaa	Ei osaa
Kokoaa palapelin, n. 20 palaa	☐	☐
Hahmottaa määriä paljon/vähän	☐	☐
Osaa käsitteet pienempi/suurempi/yhtä suuri	☐	☐
Laskee lukumäärät 1–3	☐	☐
Sillan rakentaminen kolmesta palikasta	☐	☐
Muuta huomioitavaa?		

KIELELLINEN KEHITYS	Osaa	Ei osaa
Osaa nimetä tuttuja asioita ja esineitä	☐	☐
Nimeää vähintään kolme väriä (pun., sin., kelt., vihr.)	☐	☐
Puhuu ymmärrettävästi ja selkeästi	☐	☐
Osaa kertoa kuvasta lausein	☐	☐
Osaa vastata tavallisiin arkielämän kysymyksiin	☐	☐
Noudattaa kaksiosaisia ohjeita	☐	☐
Äännevirheitä, mitä?		
Muuta huomioitavaa?		

KESKITTYMINEN JA TARKKAAVAISUUS	Onnistuu	Vai- keaa
Jaksaa keskittyä kuuntelemaan annettua tehtävää	☐	☐
Jaksaa keskittyä tehtävien tekemiseen kahden kesken aikuisen kanssa	☐	☐
Kykenee tekemään tehtäviä annetun ohjeen mukaan	☐	☐
Kykenee työskentelemään keskittyneesti ulkoisista ärsykkeistä huolimatta (kuulo- tai näköärsykkeet)	☐	☐
Jaksaa istua paikoillaan tehtävien ajan	☐	☐
Muuta huomioitavaa?		

SOSIAALISET/VUOROVAIKUTUSTAITOT	Onnistuu	Vai- keaa
Eroaa vanhemmistaan tutkimuksen ajaksi	☐	☐
Suhtautuu tutkijaan luottavaisesti (kertoo omista asioista)	☐	☐
Toimii annettujen ohjeiden mukaan	☐	☐
Muuta huomioitavaa?		

Lääkärin tekemät huomiot _____

Muita huomioita _____

Lapsi on ohjattu tutkimuksiin/terapiaan, mihin _____

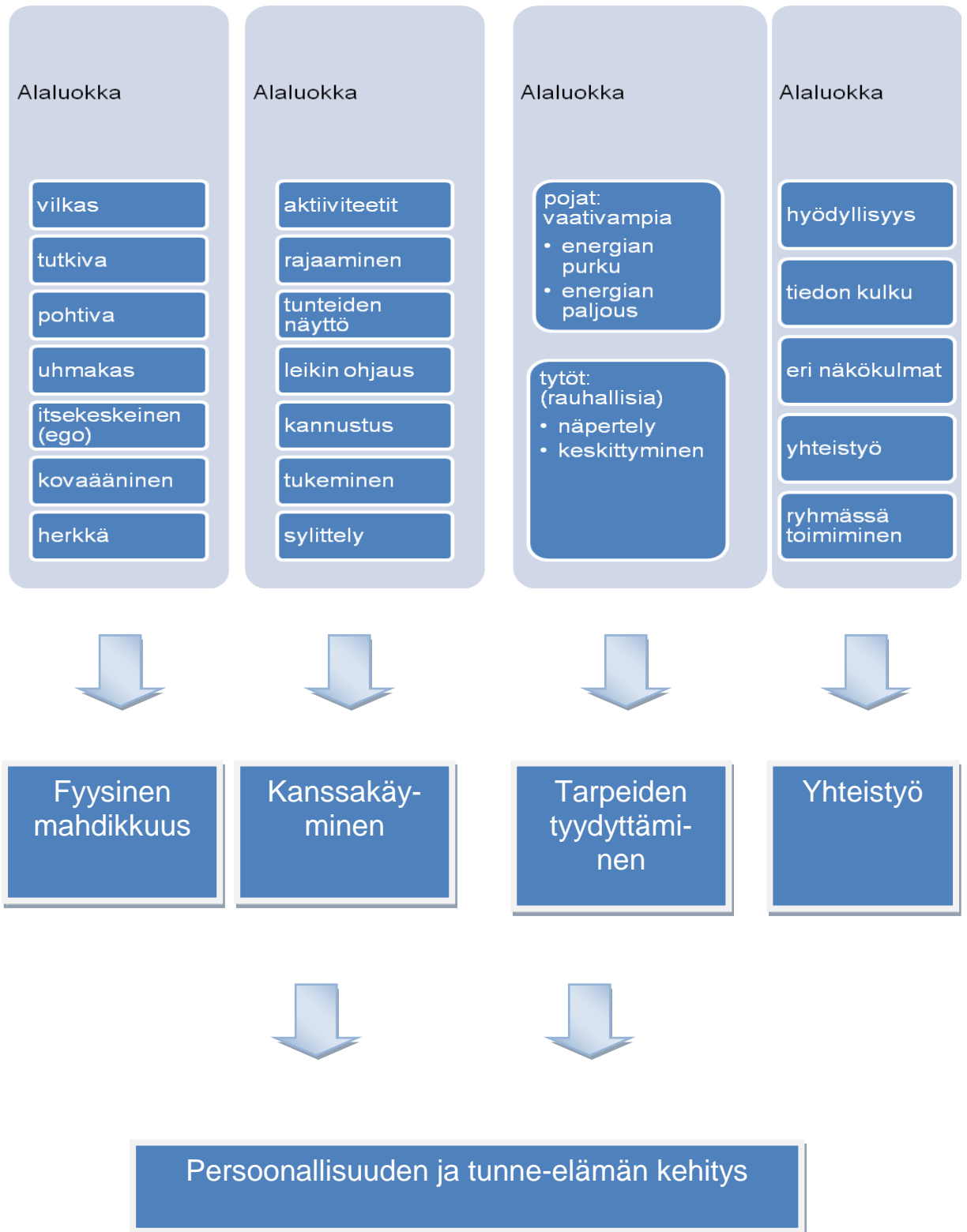
Lomakkeen saa siirtää päivähoitoon ☐

Muualle, minne _____

Päiväys _____

Vanhemman/vanhempien allekirjoitukset

Kopio lähetetty päivähoitoon ☐

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Saap. 16.4.2013

463/13.01.00/2013

**OPINNÄYTETYÖN
TUTKIMUSLUPAHAKEMUS
KASVATUS- JA OPETUSTOIMELLE**

Opiskelijaa koskevat tiedot	Suku- ja etunimet (yhden nimi, jos useampia hakijoita) <input type="text"/> Kotiosoite <input type="text"/> Sähköpostiosoite <input type="text"/> Puhelinnumero <input type="text"/> Oppilaitos, jossa opiskelee Saimaan ammattikorkeakoulu Tutkinto, jota opiskelee Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitaja		
Opinnäytetyön ohjaaja (t)	Suku- ja etunimet, ohjaajan/-jen oppiarvo ja yhteystiedot (sähköposti/puhelin) Mervi Patosuo Hoitotyön lehtori Saimaan ammattikorkeakoulu Skinnarilan kampus Sosiaali- ja terveysala Hoitotyön koulutusohjelma Skinnarilankatu 36 53850 Lappeenranta mervi.patosuo@saimia.fi p. 040 4842552 ☒ Ohjaajan ilmoitus siitä, että tutkimussuunnitelma on hyväksytty esitetyssä muodossa (liitteenä) Tutkimussuunnitelmasta on tehty eettinen ennakkoarviointi ☐ Kyllä ☐ Ei, mutta tutkimussuunnitelma sisältää tutkimuseettistä pohdintaa ☐ Ei, mutta hakemuksen liitetään opinnäytetyön tekijän oma eettinen pohdinta		
Opinnäytetyötä koskevat tiedot	<table border="1" data-bbox="582 1355 1300 1500"> <tr> <td data-bbox="582 1355 933 1500"> Opinnäytetyön taso ☐ Lisenssiaatin tutkinto ☐ Maisterin tutkinto ☐ Ylempi AMK tutkinto ☐ Kandidaatin tutkinto ☒ AMK tutkinto ☐ Muu, mikä </td><td data-bbox="933 1355 1300 1500">Opinnäytetyön tieteenala</td></tr> </table> Opinnäytetyön nimi Päivähoito 4-vuotiaan pojan kehityksen tukena Tiivistelmä (max. 1500 merkkiä ilman välilyöntejä) Lapsi tarvitsee kasvaakseen ja kehittyäkseen häntä hoitavan aikuisen. Teen opinnäytetyöni aiheesta "Päivähoito 4-vuotiaiden poikien kehityksen tukena." Tarkoituksena on selvittää leikki-ikäisen pojan kasvun ja kehityksen osa-alueita ja	Opinnäytetyön taso ☐ Lisenssiaatin tutkinto ☐ Maisterin tutkinto ☐ Ylempi AMK tutkinto ☐ Kandidaatin tutkinto ☒ AMK tutkinto ☐ Muu, mikä	Opinnäytetyön tieteenala
Opinnäytetyön taso ☐ Lisenssiaatin tutkinto ☐ Maisterin tutkinto ☐ Ylempi AMK tutkinto ☐ Kandidaatin tutkinto ☒ AMK tutkinto ☐ Muu, mikä	Opinnäytetyön tieteenala		

	<p>niihin vaikuttavia tekijöitä. Lapsi oppii parhaiten omasta toiminnastaan. Päivähoito on varhaiskasvatuksen keskeinen toteuttaja, apuna opinnäytetyön toteutuksessa teen luottamuksellisen kyselyn päivähoidon 3-5 ohjaajalle, kysymällä kuinka 4-vuotiaan pojan kehitystä tuetaan päivähoidossa. Lapsiryhmissä työskentelevä kasvattajalla on parasta tietoa kehityksestä ja sen tukemisesta ja toteutuksesta päivähoidosta. Tutkimustehtävänä on verrata tyttöjen ja poikien kehityksen eroavaisuutta 4-vuotiaana ja millaista tukea 4-vuotias poika saa päivähoidossa sekä miten yhteistyö neuvolan ja päivähoiton välillä toimii 4-vuotiaan pojan kehityksen tukemisessa.</p> <p>Opinnäytetyö tehdään kvalitatiivisena tutkimuksena, päiväkodin hoitajat vastaavat vapaaehtoisesti avoimiin kysymyksiin anonyymeina ja vastaukset hävitetään työn valmistuttua. Tiedonantajien tai päiväkodin nimeä ei julkaista työssä, joten vastaajia ei voida yhdistää.</p> <p>Tulevina terveydenhoitajina saatamme olla työssä neuvoloissa, joissa tehdään laajoja terveystarkastuksia 4-vuotiaille lapsille, joten neuvolan ja päivähoiton yhteistyö tulee olemaan avain asemassa. Opinnäytetyö toteutetaan hyviä eettisiä pelisääntöjä toteuttaen. Opinnäytetyön pohjalta eettinen toteuttaminen ja arviointi on tärkeä osa koko opinnäytetyötä. Raportoinnissa pyrin olemaan avoin, rehellinen vääristelemättä tuloksia ja itsekriittinen. Vastaukset pohjautuvat hoitajien mielipiteisiin ja ajatuksiin.</p> <p>Tutkimus toteutetaan keväällä 2013.</p>
	<p>Avainsanat (max. 5 kpl)</p> <p>4-vuotias poika, päivähoito, kehityksen tukeminen</p> <p>Kohderyhmä</p> <p>☐ Lapset/oppilaat (N=) ☐ Huoltajat (N=)</p> <p>☒ Henkilökunta (N=)</p> <p>☐ Asiakirjat, dokumentit (N=)</p> <p>Käytettäväksi pyydettyvät asiakirjat ja/ tai dokumentit</p> <p>Aineistonkeruun menetelmä</p>

	☒ Kysely ☐ Haastattelu ☐ Havainnointi ☐ Asiakirja-analyysi ☐ Muu, mikä
	Tutkimusrekisterin tietotyypit (<i>henkilön yksilöintitiedot, muut tiedot</i>) -
	Tutkimusaineiston suojaus, arkistointi ja hävittäminen (<i>salassa pidettävän tiedon käsittely, suojaus ja hävittäminen</i>) Vastausaineisto käsitellään luottamuksellisesti ja hävitetään, kun opinnäytetyö on valmis.
	Opinnäytetyö on osa kasvatusta- ja opetustoimen laajempaa hanketta? ☐ Kyllä ☒ Ei Mitä?
	Yhdyshenkilö kasvatus- ja opetustoimessa (<i>nimi, tehtävänimike ja yhteystiedot</i>) _____ _____ _____ _____
	Opinnäytetyön vaikutukset kasvatusta- ja opetustoimen toimintaan ☐ Välitön soveltuvuusarvo, mihin? ☒ Ei välitöntä sovellettavuutta
	Opinnäytetyön tekijänä sitoudun noudattamaan Lappeenrannan kaupungin antamia ohjeita sekä raportoimaan opinnäytetyöni tuloksista. Sitoudun myös siihen, etten käytä saamiani tietoja asiakkaan tain hänen läheisensä vahingoksi, halventamiseksi tai muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus enka luovuta saamiani salassa pidettäviä henkilötietoja sivulliselle. Sitoudun hankkimaan alle 18-vuotiaden tutkimukseen luvan sekä huoltajilta että henkilöiltä itseltään.
	Päiväys 16.4.2013
	Viivi Hertz
	Opinnäytetyön tekijä /tekijät nimenselvennys

Liitteet

Tutkimussuunnitelma
Malli tutkimushenkilölle annettavasta yhteydenotto- ja informointikirjeestä
Malli tutkimushenkilöiltä ja huoltajilta pyydettävästä suostumuksesta
Ohjaajan ilmoitus tutkimussuunnitelman hyväksymisestä
Eettinen ennakkoarviointi tai tutkimuksen eettinen pohdinta
Haastattelu/kyselylomake

Hakemus toimitetaan osoitteeseen

Kasvatus- ja opetustoimen kirjaamo
Pohjolankatu 23
53100 Lappeenranta
Sähköpostitse skannattuna: kasvatusjaopetus.kirjaamo@lappeenranta.fi

Kasvatus- ja opetustoimi edellyttää, että se saa maksutta käyttöönsä yhden kappaleen tutkimusraportista.

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI
Kasvatus- ja opetustoimi

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

Varhaiskasvatusjohtaja

18.4.2013

469/13.01.00/2013

§ 9/2013/KO/ tutkimuslupapäätös

Asia **Tutkimusluvan myöntäminen, Viivi Hertz**

Hakija/vireillepanija Hertz Viivi

Liite Tutkimuslupahakemus

Päätös Myönnän tutkimusluvan.

Tutkimuksen tekijän tulee hankkia myös huoltajalta lupa alle 18-vuotiaiden haastatteluun, kuvaamiseen sekä havainnointiin. Tutkimuksen tekijät eivät saa käyttää tutkimuksen aikana saamia salassa pidettäviä tietoja lapsen tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi tai sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus. Tutkimuksen tekijä ei saa luovuttaa salassa pidettäviä henkilötietoja sivulliselle. Tutkimuksen tekijän tulee toimittaa maksutta tutkimusraportista yksi kappale hallintotoimistoon.

Sovelletut oikeusohjeet Kasvatus- ja opetustoimen johtosääntö 14 §
Kasvatus- ja opetustoimen toimintasääntö 8 § 11. kohta

Muutoksenhaku Tähän päätökseen voi hakea muutosta. Ohje oheisena.

Päivi Virkki
varhaiskasvatusjohtaja

Jakelu Hertz Viivi

Päätös on lähetetty postitse asianosaiselle 19.4. 2013.

Oikaisuvaatimusohje

Oikaisuvaatimusoikeus

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) tai kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään:

Kasvatus- ja opetuslautakunta
Osoite: Pohjolankatu 23, 53100 Lappeenranta
Faksi: (05) 616 2913
Sähköposti: kasvatusjaopetus.kirjaamo@lappeenranta.fi

Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on lähetetty hänelle kirjeellä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan. Sähköisen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen toimittaa ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa oikaisuvaatimusviranomaiselle henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähtien välityksellä tai postitse. Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa myös faksina tai sähköpostitse. Sähköisen viestin (faksin tai sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä. Oikaisuvaatimus lähetetään aina lähettäjän omalla vastuulla.